

Ә.Б. Ақпаева
Л.А. Лебедева
М.Ж. Мыңжасарова
Т.В. Лихобабенко

МАТЕМАТИКА

Жалпы білім беретін мектептің
1-сынып оқушыларына арналған оқулық

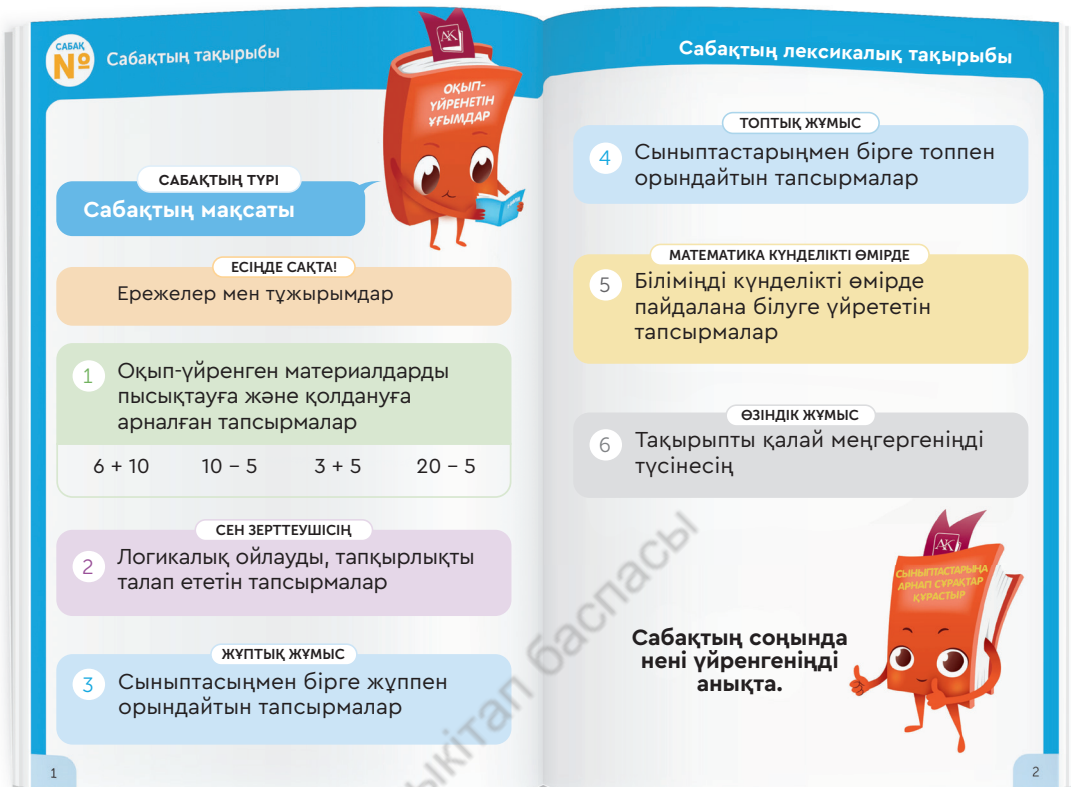
Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі ұсынған

АЛМАТЫ КІТАП БАСПАСЫ

2021

ОҚУЛЫҚПЕН ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕУ КЕРЕК

! Оқулықтағы мәтінді мұғалім оқиды.

QR – сабаққа арналған бейнематериалдар (мұғалім сыныпта, оқушы үйде қолданады)

Оқулықта QR-кодты қолдану бойынша нұсқаулық

1. Смартфон немесе планшетіңіздің камерасын QR-кодқа бағыттаңыз.
2. Сілтеме пайда болғанша күтіңіз.
3. Керекті ресурсқа өту үшін, «ОК»-ді басыңыз.

Егер сіздің құрылғыңыз QR-кодты анықтай алмаса, онда QR-кодты оқуға арналған кез келген тегін қосымшаны жүктеп алыңыз. Мысалы, QR-Code Reader-ден немесе Google Play Market және AppStore қосымшалар дүкенінен жүктеп алуға болады.

Құрметті ұстаздар мен ата-аналар! Баланың смартфон мен планшетті дұрыс пайдалануын қадағалау үшін, оқулықтың QR-кодымен жұмыс істегенде ата-ананың бақылау режимі қосылуы тұрсын.

«Математика» оқу-әдістемелік кешенінің құрамына оқулық, жұмыс дәптері және мұғалімге арналған әдістемелік нұсқау кіреді. Электрондық оқулық баспаның www.topiq.kz платформасында орналасқан.

М 29 Математика. Жалпы білім беретін мектептің 1-сынып оқушыларына арналған оқулық. 2-бөлім. /Ә.Б. Ақпаева, Л.А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова, Т.В. Лихобабенко. Алматы: АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ, 2021. – 152 б., суретті.

ISBN 978-601-01-4565-8
2-бөлім. – 2021. – 152 б., суретті
ISBN 978-601-01-4567-2

ӘОЖ 373.167.1
КБЖ 22.1я 72

ISBN 978-601-01-4567-2 (2-бөлім)
ISBN 978-601-01-4565-8 (жалпы)

© Ақпаева Ә. Б., Лебедева Л. А., Мыңжасарова М. Ж.,
Лихобабенко Т. В., мәтіні, 2021
© «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС, 2021

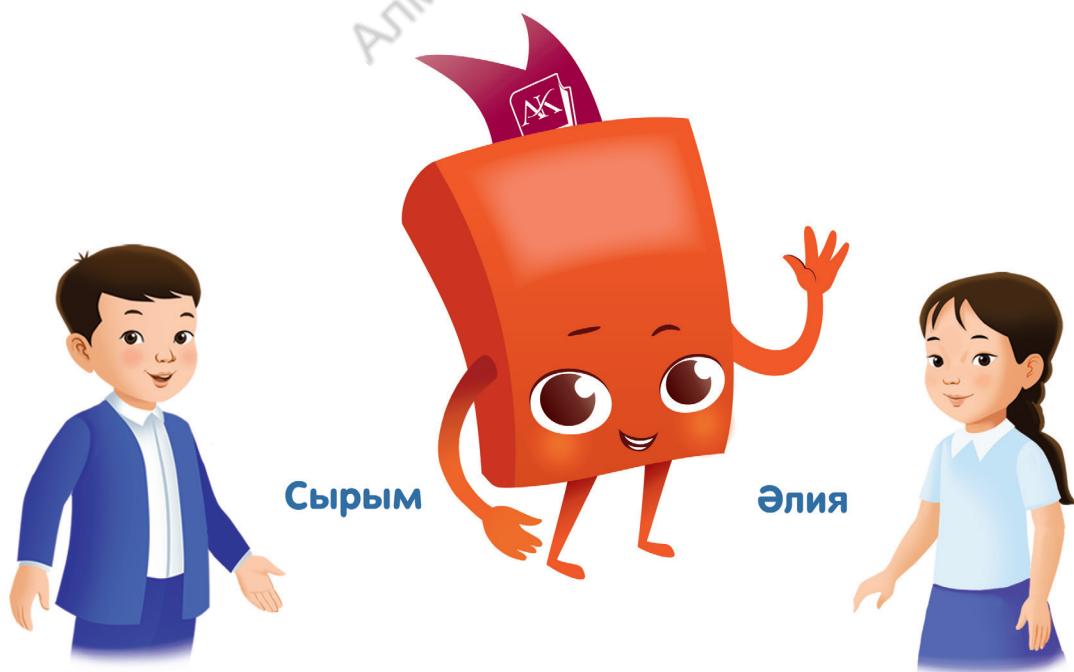
ҚҰРМЕТТІ ОҚУШЫ!

Саған «Математика» оқулығының екінші бөлімі ұсынылып отыр. Сен көп нәрсе үйреніп білдің. Сырым мен Әлия оқу жылының екінші жартысында тағы да сенімен бірге болады. Олар саған оқулық бетінде дұрыс бағыт-бағдар беріп отырады.

Қызығушылықпен оқы, білімге деген ынтаң жоғары болсын. Математика – талаптыларға, терең ойлайтындарға арналған ғылым. Бірде-бір жетістік оңайлықпен жеңіл келмейді, сондықтан ерінбе.

Оқулық саған математика әлемінің қыр-сырын ашадy. Сен алған біліміңді сабақта ғана емес, күнделікті өмірде де қолдануды үйренесің.

Біз, оқулық авторлары, сенің оқуда жетістіктерге жетуіңе тілектеспіз!

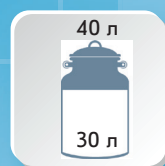
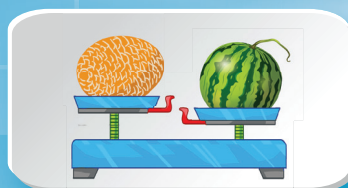
III ТОҚСАН

САЯХАТ. САЛТ-ДӘСТҮР ЖӘНЕ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ

Есеп

- шарты
- сұрағы
- шешуі
- жауабы

Бұл бөлімде:

- әртүрлі есептермен танысасың, оларды шығаруды үйренесің;
- сағат бойынша уақытты анықтауды үйренесің;
- уақыт өлшем бірліктерін: минут, сағат, күн, апта, ай, жылды ажыратуды үйренесің;
- теңдік, теңсіздік дегеннің не екенін білесің;
- санды, әріпті өрнектер құрасың, оларды оқисың, жазасың;
- теңдеу шешуді үйренесің.

$$12 + 1 > 11 + 1$$

ҚАЙТАЛАУ

Алған білімдеріңді қолданасың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Суретке қара. Неше бала саяхатқа шықты? Ересектер нешеу? Төмендегі жазуларды түсіндір.

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - 3 = 5$$

Қосылғыш Қосындының мәні Азайғыш Азайтқыш Айырманың мәні

Түсіндір.

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - 3 = 5$$

$$3 + 5 = \square$$

$$8 - \square = \square$$

ЕСІНДЕ САҚТА!

Қосу және азайту – өзара кері амалдар.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

- 2 Бос орындарға тиісті сандарды ата.
Сандардың өзара қалай байланысқанын түсіндір.

$$5 + 2 = 7$$

$$\square - 5 = 2$$

$$5 + 4 = 9$$

$$\square - 5 = 4$$

$$\square + 5 = 7$$

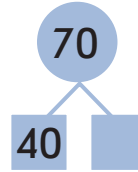
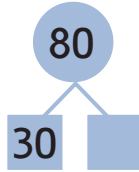
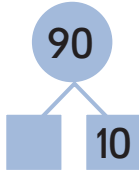
$$\square - 2 = 5$$

$$4 + \square = 9$$

$$\square - 4 = 5$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Қосу мен азайтуға өзара байланысты мысалдар құрастыр.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

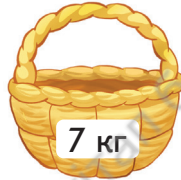
4 Екі себетке бөліп салуға көмектес. Әрқайсысында 7 килограмнан болатындай орналастыр.

3 кг

1 кг

2 кг

1 кг

1 кг

2 кг

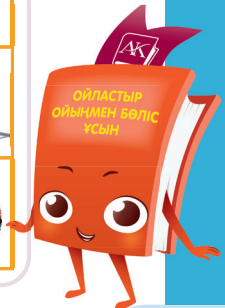
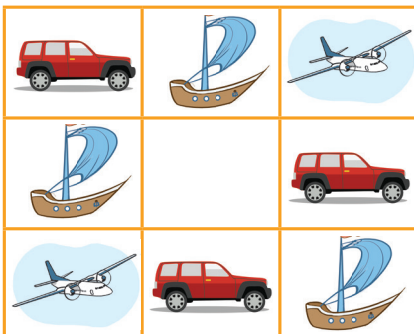
2 кг

3 кг

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Қай заттың суреті қойылмаған?

ПЫСЫҚТАУ

Қосу және азайту амалдары компоненттерінің арасындағы байланысты табасың.

- 1 Суретке қара.
Әрбір сан нені білдіретінін түсіндір.

Бірінші пойызда 30 вагон.

Екінші пойызда 20 вагон.

Екі пойызда вагон.

$$\begin{array}{rcl} 30 + 20 & = & \text{■} \\ 20 + 30 & = & \text{■} \\ \text{■} - 20 & = & 30 \\ \text{■} - 30 & = & 20 \end{array}$$

Есептеуді қалай тексереді?

ЕСІНДЕ САҚТА!

$$30 + 20 = 50$$

Қосуды тексеру үшін қосындының мәнінен қосылғыштардың біреуін азайту қажет, сонда екінші қосылғыш шығады.

$$50 - 20 = 30$$

$$50 - 30 = 20$$

ЕСІНДЕ САҚТА!

$$50 - 20 = 30$$

Азайтуды тексеру үшін:

1-тәсіл. Айырманың мәніне азайтқышты қоссаң, азайғыш шығады.

$$30 + 20 = 50$$

2-тәсіл. Азайғыштан айырманың мәнін кемітсең, азайтқыш шығады.

$$50 - 30 = 20$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Қосынды мен айырма құрастыр. Олардың мәнін тап. Қалай тексеруге болатынын түсіндір.

Қосылғыш	30	10	40
Қосылғыш	20	50	20
Қосындының мәні			
Азайғыш	100	70	80
Азайтқыш	80	10	10
Айырманың мәні			

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Бос орындарға тиісті сандарды ата.

$$\square\square + 40 = 100 \quad \square\square + 50 = 80 \quad 90 - \square\square = 10 \quad \square\square - 40 = 50$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

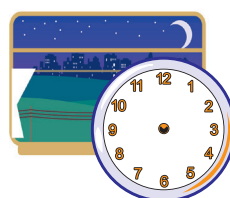
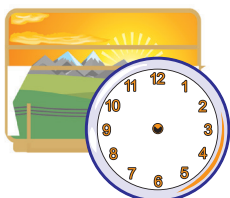
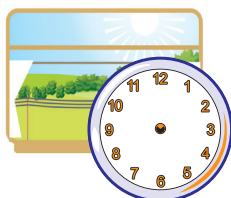
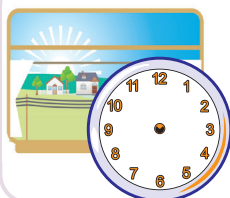
4 Тапсырманы орында.

Вагонға әжесі, анасы мен немересі кірді. Олар үш орынға қалай отыруы мүмкін? Әртүрлі нұсқаларды ұсын.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Саяхатшылар пойыздың терезесінен мынадай көріністерді көрді. Әр жағдайда сағат қандай уақытты көрсетуі мүмкін?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Есеп дегеннің не екенін білесің.

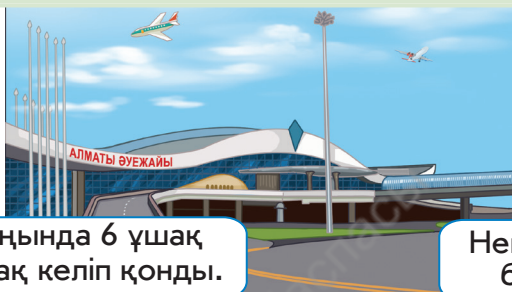

1

Сырым мен Әлия ұшақпен саяхатқа шығуға жиналды. Олар әуежайдағы ұшақтарды бақылап, оларды санады.

Ұшу алаңында 6 ұшақ
тұр. 2 ұшақ келіп қонды.

Неше ұшақ
болды?

Есеп мынадай бөліктерден тұрады:

Есептің шарты

Ұшу
алаңында

тұрды.

келіп қонды.

Есептің сұрағы

Неше ұшақ болды?

Есептің шешуі

$6 + 2 = 8$ (ұ.)

Есептің жауабы

8 ұшақ болды.

Тұрды — ұ.

Қонды — ұ.

Болды — ? ұ.

+ = (ұ.)

Жауабы: ұшақ.

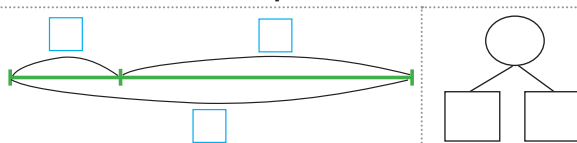
ЕСІНДЕ САҚТА!

Есептің берілуін қысқаша жазуға немесе сұлбасын салуға болады.

Қысқаша жазылуы

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array}} \right\} ?$$

Сұлба

ЖҮПТЫҚ ЖҰМЫС

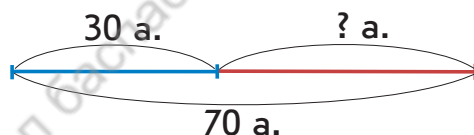
2 Есепті оқы. Есептің қысқаша жазылуы мен сұлбасын түсіндір.

Ұшақта 70 адам болды. Ұшақтан 30 адам шықты. Неше адам қалды?

Болды – 70 а.

Шықты – 30 а.

Қалды – ? а.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр. Оларды шығар.

а) Болды – 100 б.
Сатылды – 70 б.
Қалды – ? б.

ә) Отырды – 70 а.
Келді – 20 а.
Болды – ? а.

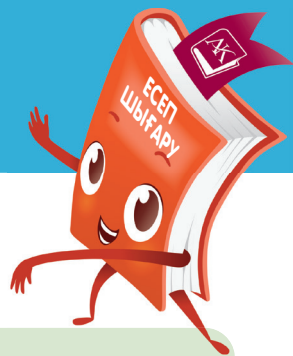
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

4 Неше сағат өтті?

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

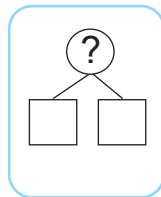
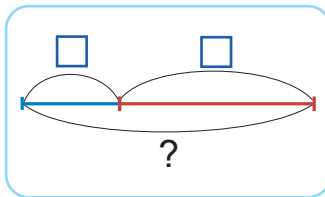
- 1 Есепті оқы. Шартын, сұлбасын толтыру үшін қандай деректер қажет?

Ұшу кезінде балалар ойын ойнады. Әлия 10 қаланың, Сырым 20 қаланың атауын айтты. Екеуі бірге неше қаланың атауын айтты?

Есептің берілуін қысқаша жаз немесе сұлбалардың біреуін толтыр.

Әлия	-		қ.	} ? қ.
Сырым	-		қ.	

Берілген сандардың ішінен кез келген екі санды таңдап, есеп құрастыр. Оны шығар.

20

30

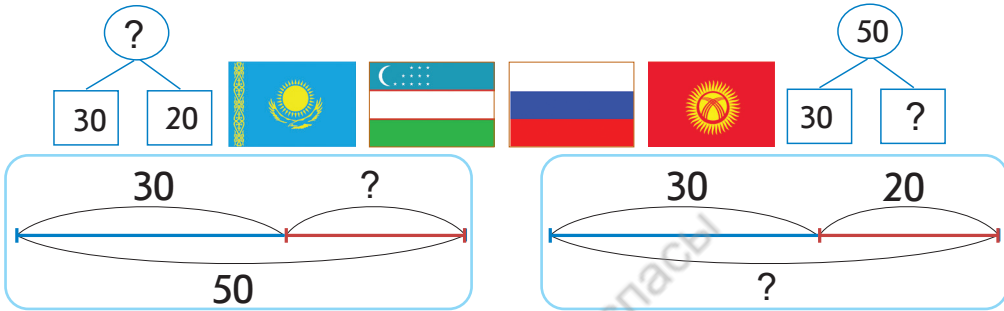
40

50

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

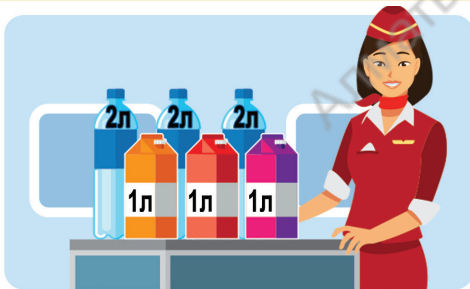
2 Есепті шығар. Есепке сәйкес сұлбаны таңда.

Энциклопедияда 50 мемлекеттің туы берілген. Сырым 30 елдің туын есіне сақтап алды. Ол әлі неше елдің туын есіне сақтауы керек? Сен қандай мемлекеттердің туын білесің?

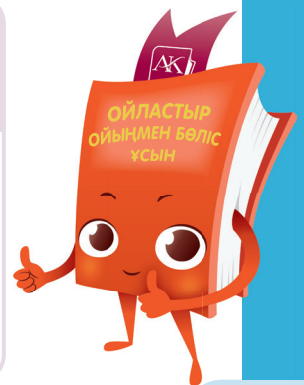
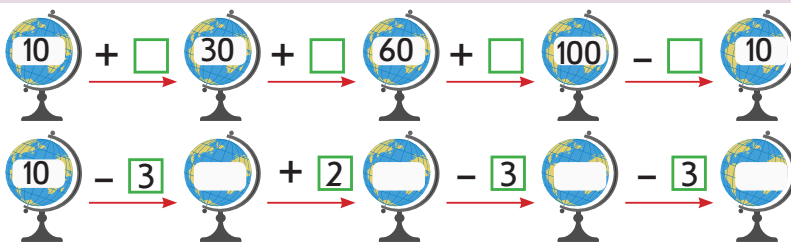
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

3 Бортсеріктер жолаушыларға сусын ұсынды. Әрқайсысы неше литр сусыннан әкелді? Салыстыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Бос торкөздер мен глобустардағы сандарды ата.

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

1

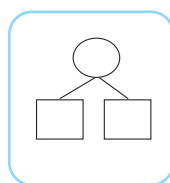
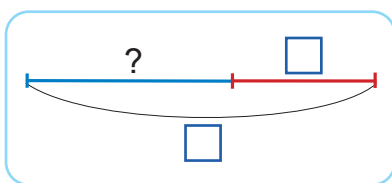

Есеп құрастырып, оны шығар.

Былай баста: Тұрақта 10 велосипед тұрды.

Балалар серуендеу үшін велосипедті алып кетті.Балды - в.Алып кетті - в.

Қалды - ? в.

 - = (в.)Жауабы: велосипед.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Есептерді шығар.

а) Балалар денешынықтыру сабағының мұғалімімен бірге велосипедпен саяхатқа шықты. Олардың 5-еуі қыз және 4-еуі ұл. Барлығы неше бала саяхатқа шықты?

ә) Саяхатқа 9 бала шықты. Белгіленген орынға бірінші болып 6 бала жетті. Жолда әлі неше бала бар?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есепте. Досыңнан тексеруін сұра.

$$60 + 30$$

$$70 + 20$$

$$60 - 40$$

$$100 - 10$$

$$60 + 20$$

$$80 + 10$$

$$70 - 20$$

$$100 - 40$$

$$40 - 20$$

$$40 + 20$$

$$50 + 30$$

$$100 - 100$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 «Сиқырлы» сандарды тап.

$$\text{blue bike} + \text{blue bike} + \text{blue bike} = 90$$

$$\text{white bike} = ?$$

$$\text{blue bike} + \text{white bike} = 50$$

$$\text{blue bike} = ?$$

$$\text{white bike} + \text{yellow bike} + \text{white bike} = 80$$

$$\text{yellow bike} = ?$$

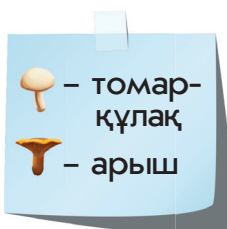
ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Есепке талдау жасауды,
шығаруды үйренесің.

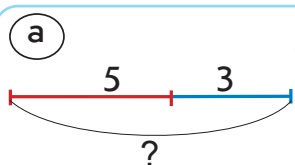

1 Есептер құрастырып, оларды шығар.

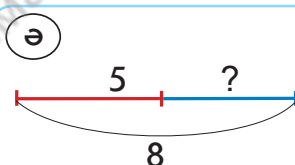
Балалар орманға саңырауқұлақ теруге келді.
Олар ☐ томарқұлақ пен ☐ арыш тапты.

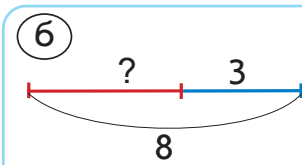
Есептердің қандай айырмашылығы бар? Не байқадың?

Томарқұлақ – 5 д.
Арыш – 3 д. } ? д.
 $5 + 3 = 8$ (дана)
Жауабы: 8 дана
саңырауқұлақ.

Томарқұлақ – 5 д.
Арыш – ? д. } 8 д.
 $8 - 5 = 3$ (дана)
Жауабы: 3 дана
арыш.

Томарқұлақ – ? д.
Арыш – 3 д. } 8 д.
 $8 - 3 = 5$ (дана)
Жауабы: 5 дана
томарқұлақ.

ЕСІНДЕ САҚТА!

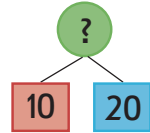
Мұндай есептер кері есептер (өзара кері есептер)
деп аталады.

Есептің шартындағы белгілі шама ізделінді шамаға
айналатын есепті берілген есепке **кері есеп** деп
атайды.

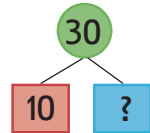
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Есептерді шығар. Оларды салыстыр.

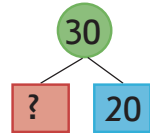
а) Әлия 10 саңырауқұлақ, ал Сырым 20 саңырауқұлақ терді. Екеуі бірге неше саңырауқұлақ терді?

ә) Әлия мен Сырым екеуі 30 саңырауқұлақ терді. Әлия 10 саңырауқұлақ терді. Сырым неше саңырауқұлақ терді?

б) Әлия мен Сырым екеуі 30 саңырауқұлақ терді. Сырым 20 саңырауқұлақ терді. Әлия неше саңырауқұлақ терді?

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Есепте.

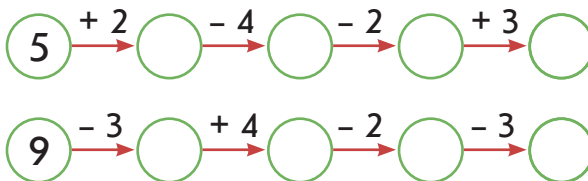
$$\begin{array}{l} 30 + 20 \\ 70 - 40 \\ 60 - 30 \\ 10 + 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 100 - 60 \\ 80 - 40 \\ 90 - 70 \\ 30 + 40 \end{array}$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

4 «Математикалық жарыс».

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

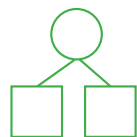
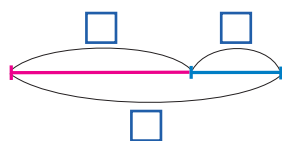
1

Ертеде адамдар сауда жасау үшін жолға түйемен шыққан. Оны «керуен» деп атаған.

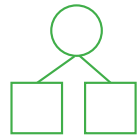
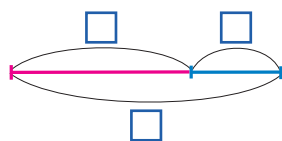
Есеп құрастыр. Сұлбасын сал. Оны шығар.

- а) $\left. \begin{array}{l} \text{1-керуенде} - 20 \text{ т.} \\ \text{2-керуенде} - 10 \text{ т.} \end{array} \right\} ? \text{ т.}$

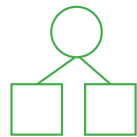
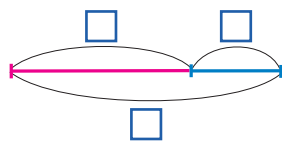

Кері есептер құрастыр және шығар.

- ә) $\left. \begin{array}{l} \text{1-керуенде} - ? \text{ т.} \\ \text{2-керуенде} - 10 \text{ т.} \end{array} \right\} 30 \text{ т.}$

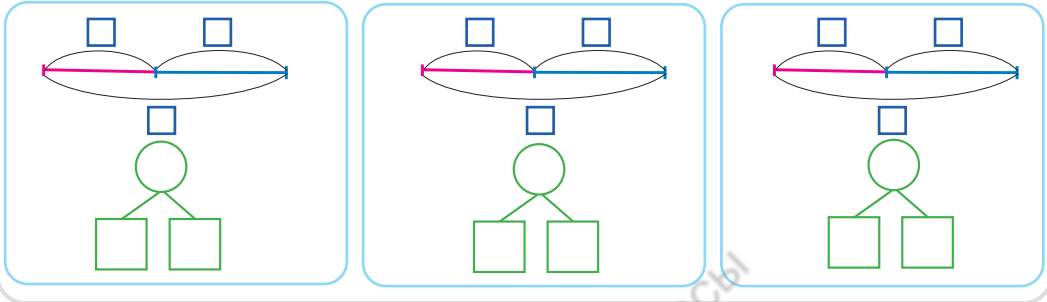
- б) $\left. \begin{array}{l} \text{1-керуенде} - 20 \text{ т.} \\ \text{2-керуенде} - ? \text{ т.} \end{array} \right\} 30 \text{ т.}$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

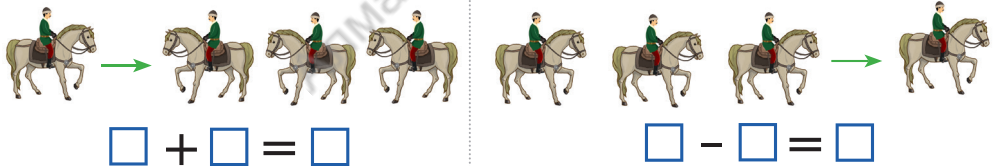
2 Есепті шығар. Кері (өзара кері) есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар.

Бірінші түйеге 40 кг, ал екіншісіне 50 кг жүк артылған. Екі түйеге барлығы неше килограмм жүк артылды?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Суреттер бойынша есептер құрастыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 «Сиқырлы» сандарды тап.

$$\text{Camel} + \text{Camel} + \text{Camel} = 90$$

$$\text{Camel} + \text{Cow} + \text{Cow} = 50$$

$$\text{Camel} = ? \quad \text{Cow} = ?$$

$$\text{Horse} + \text{Horse} + \text{Horse} = 30$$

$$\text{Horse} + \text{Horse} + \text{Horse} = 20$$

$$\text{Horse} = ? \quad \text{Horse} = ?$$

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Балалар өз еліне саяхатқа шығар алдында Қазақстанның қалалары туралы көбірек біліп алмақшы болды.

Нұр-Сұлтан

Алматы

Ақтау

Ақтөбе

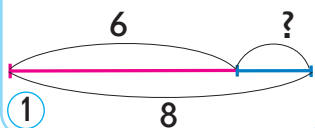
Есептерді шығар. Оларды салыстыр. Әр есепке оның қысқаша жазылуы мен сұлбасын таңда.

а) Сырымға Қазақстанның 8 қаласының атауын жаттап алу тапсырылды. Ол 6 қаланың атауын жаттап алды. Нешеуі қалды?

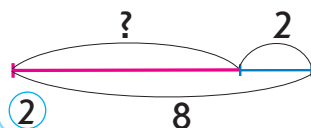
ә) Сырымға Қазақстан қалаларының атауын жаттап алу тапсырылды. Ол 6 қаланың атауын жаттап алды. 2 қаланың атауы қалды. Оған барлығы неше қаланың атауын жаттап алу тапсырылды?

б) Сырымға Қазақстанның 8 қаласының атауын жаттап алу тапсырылды. Егер ол әлі 2 қаланың атауын жаттау керек болса, онда ол нешеуін жаттап алған?

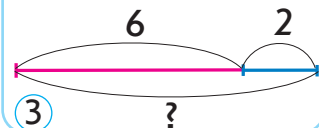
Тапсырылды – 8 а.
Жаттап алды – 6 а.
Қалды – ? а.

Тапсырылды – 8 а.
Жаттап алды – ? а.
Қалды – 2 а.

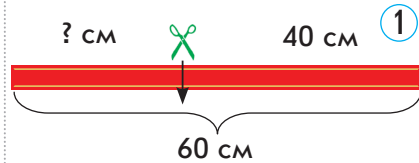
Тапсырылды – ? а.
Жаттап алды – 6 а.
Қалды – 2 а.

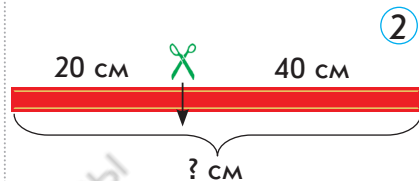
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Есептерді оқы. Әр есептің сұлбасын тап. Есептердің шешуін жаз.

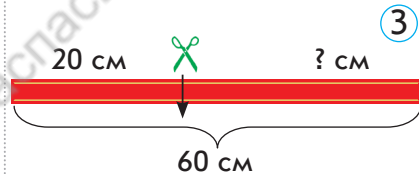
а) Ұзындығы 60 см таспадан бір-неше сантиметр қиып алынды. Онда тағы 20 см таспа қалды. Неше сантиметр таспа қиып алынды?

ә) Таспадан 40 см қиып алынды. Онда тағы 20 см таспа қалды. Таспаның ұзындығы қандай болған?

в) Ұзындығы 60 см таспадан 40 сантиметр қиып алынды. Неше сантиметр таспа қалды?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Қосынды және айырма жаз. Олардың мәнін тап. Қалай тексеру керектігін түсіндір.

Қосылғыш	40	20
Қосылғыш	30	80
Қосындының мәні		
Азайғыш	90	60
Азайтқыш	30	50
Айырманың мәні		

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Карточкалардан сан таңда. Қосу мен азайтуға мысалдар құрастыр.

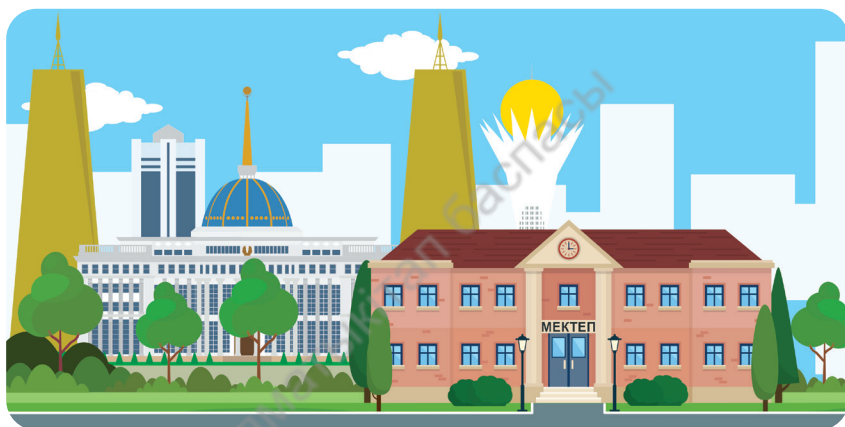
ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

ЕСЕПТЕР
ШЫҒАРУ

1 Есепті шығар.

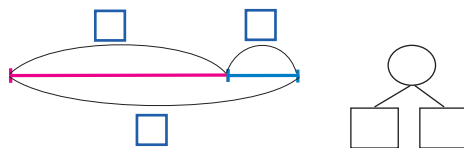
Биылғы жылы Нұр-Сұлтанда 5 мектеп, ал облыстарда 3 мектеп салынды. Барлығы неше мектеп салынды? Кері есептер құрастыр.

Есептің берілуін
қысқаша жаз.

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array}} \right\} ?$$

Сұлбалардың біреуін толтыр.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Амалдардың белгісіз компоненттерін ата және жаз. Досыңнан тексеруін сұра.

$6 + \boxed{} = 9$

$10 - \boxed{} = 9$

$\boxed{} - 6 = 4$

$\boxed{} + 5 = 10$

$\boxed{} + 20 = 80$

$90 - \boxed{} = 10$

$8 + \boxed{} = 9$

$80 - \boxed{} = 30$

$\boxed{} - 10 = 80$

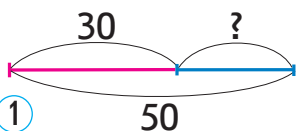
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Есепке сәйкес қысқаша жазылуы мен сұлбасын таңда. Оны шығар.

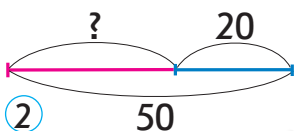
Қалада 50 гүлзар болды.
30 гүлзар суарылды. Суарылмаған неше гүлзар қалды?

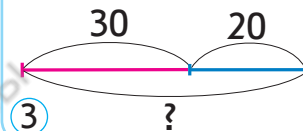
Болды – 50 г.
Суарылды – 30 г.
Қалды – ? г.

Болды – 50 г.
Суарылды – ? г.
Қалды – 20 г.

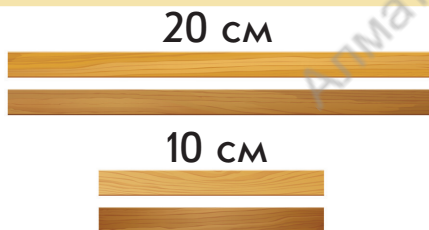

Болды – ? г.
Суарылды – 30 г.
Қалды – 20 г.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 4 Саяхаттан оралған балалар фотосуреттерге арнап жақтау дайындамақшы болды. Бір жақтауға неше сантиметр тақтайша керек?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Үйшіктерде ■, ●, ▲ тұрады.

▲ пен ● үлкен терезесі бар үйшіктерде, ал ● пен ■ – биік шатыры бар үйшіктерде тұрады. Әр фигура қандай үйшікте тұрады?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

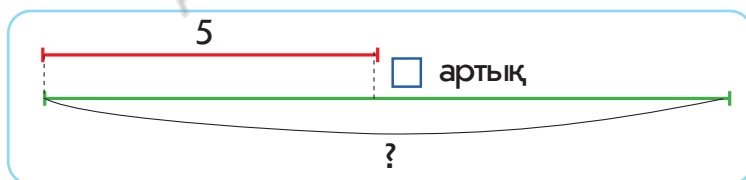
Есептер шығарасың.

ЕСЕПТЕР
ШЫҒАРУ

1 Есепті шығар.

Цирк аренасында үйретілген иттер өнер көрсетті. Оларда 5 қызыл доп, одан 3-еуі артық жасыл доп болды. Үйретілген иттерде жасыл доп нешеу?

● ● ● ● ● - 5

■ ● ● ● - ?, 3-еуі артық

Қызыл доп	-	□	дана
Жасыл доп	-	?	дана, □ артық,

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Есептерді шығар.

- а) Суретші 7 қызғалдақ пен одан 2-еуі артық гүл-
кекіренің суретін салды. Суретші неше гүлкекіренің
суретін салды?
- ә) Суретші 9 гүлкекіре мен одан 2-еуі кем қыз-
ғалдақтың суретін салды. Суретші неше қызғал-
дақтың суретін салды?

Қ. – дана

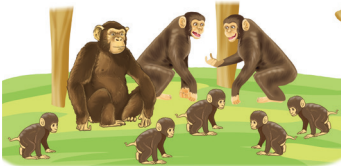
Г. – ? дана, артық

Г. – дана

Қ. – ? дана, кем

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Есептің шартын толықтырып, берілуін қысқаша
жаз. Хайуанаттар бағында 3 ересек маймыл мен
олардан 2-еуі ... кішкентай маймыл бар.
Хайуанаттар бағында қанша кішкентай маймыл бар?

–

– ?, 2 ...

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 4 Таспалардың ұзындығын өлше. Түсі бірдей таспалар-
дың жұбын салыстыр. Салыстыру нәтижесін жаз.

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

ЕСЕПТЕР
ШЫҒАРУ

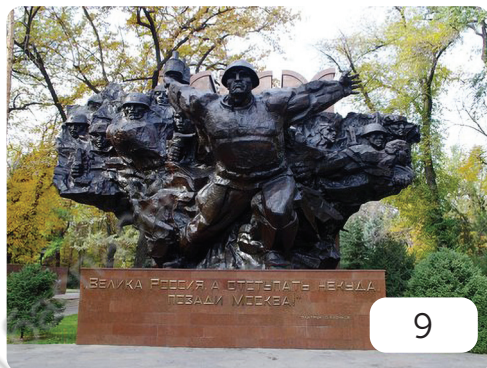
1

Суреттерге қара. Егер мысалдарды дұрыс есептесең, саябақтардың атауын білесің.

10

28 гвардияшыл-
панфиловшылар саябағы
 $10 - 7 + 4 + 2$

9

Қазақстан Республикасының
Тұңғыш Президенті саябағы
 $6 + 3 - 4 + 5$

2

Есепті шығар.

Саябаққа отырғызу үшін
15 жәшік қызыл, одан
5 жәшігі кем сары гүл
әкелінді. Неше жәшік сары
гүл әкелінді?

Қысқаша жазылуы бойынша кері есеп құрастыр.

-

- ?, кем

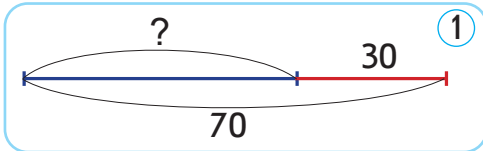
-

- ?, артық

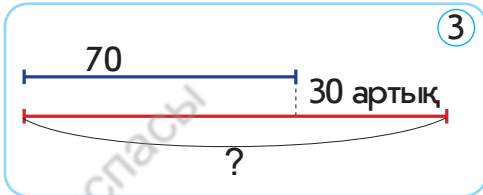
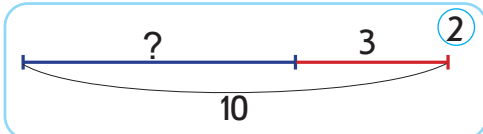
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Есептерге сұлба таңда. Оларды шығар.

а) Саябақта концерт өтіп жатыр. Бишілер 10 би билеуі тиіс. Олар 3 би биледі. Биленбеген неше би қалды?

ә) Концертке бір мектептен 70 бала, ал екінші мектептен біріншіге қарағанда 30 бала артық келді. Екінші мектептен неше бала келді?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Салыстыр.

6 дм - 4 дм	*	5 дм - 2 дм	
30 см *	100 см -	40 см	
30 см +	10 см *	40 см -	20 см

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

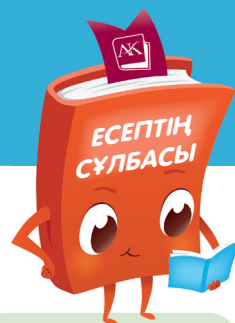
5 Бос торкөзге қай фигураны таңдау керек?

			1	2	3
		?			
			4	5	6

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Есептер шығарасың.

1 Тапсырманы орында.

Шабадандар мен қапшықтарды сана.

Шабаданға қарағанда жолқапшықтың нешеуі артық?
Жолқапшыққа қарағанда шабаданның нешеуі кем?

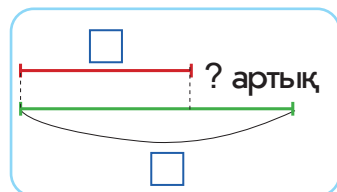
Есеп құрастырып, оны шығар.

Есепті былай жазуға болады:

Жолқапшық – 8 дана

Шабадан – 5 дана

? артық

ЕСІҢДЕ САҚТА!

Бір санның екінші саннан нешеуі артық немесе нешеуі кем екенін білу үшін, үлкен саннан кіші санды азайту қажет.

Ж.	–		дана	↪	?	дана артық
Ш.	–		дана			

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Әр есепке сәйкес қысқаша жазылуын таңда және шығар.

а) 7 жолқапшық пен 5 шабадан тұр. Шабаданға қарағанда жолқапшықтың нешеуі артық?

ә) 7 жолқапшық пен одан 2-еуі кем шабадан тұр. Неше шабадан тұр?

б) 5 шабадан мен одан 2-еуі артық жолқапшық тұр. Неше жолқапшық тұр?

1

	-	
	-	?, кем

2

	-	
	-	?, артық

3

	-		↔ ? ...
	-		

Бұлар – кері (өзара кері) есептер.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

3 Әр отбасы жүгінің жалпы массасын есепте. Салыстыр.

3 кг

2 кг

5 кг

10 кг

10 кг

5 кг

5 кг

20 кг

20 кг

10 кг

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепте. Тексер.

$$70 - 30$$

$$70 - 70$$

$$60 + 10$$

$$80 + 20$$

$$90 - 20$$

$$90 - 30$$

$$80 - 80$$

$$50 + 50$$

$$10 + 80$$

$$70 + 20$$

$$80 - 20$$

$$40 + 40$$

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

1

Сырым ата-анасымен бірге саяхатқа жиналды. Олар өздерімен бірге сол аймақтың планы мен өлшеуге арналған құралдарын алды.

Олар планға мәшинемен жүретін жолдарды кесінділермен белгіледі. Көк кесінділердің, қызыл кесінділердің ұзындықтарының қосындысын тап. Қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр.

Қызыл – } ?
Көк – }

Қызыл – ? }
Көк – }

Қызыл – }
Көк – ? }

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Есептерді оқып, оларды салыстыр. Есептерге қысқаша жазылуын таңда. Олардың біреуін жазып, шығар.

- а) Әкем ұзындығы 2 дм көк кесінді, одан 1 дм ұзын қызыл кесінді сызды. Қызыл кесіндінің ұзындығы қанша?
- ә) Әкем ұзындығы 3 дм қызыл кесінді, одан 1 дм қысқа көк кесінді сызды. Көк кесіндінің ұзындығы қанша?
- б) Әкем ұзындығы 2 дм көк кесінді, ұзындығы 3 дм қызыл кесінді сызды. Көк кесіндіге қарағанда қызыл кесінді неше сантиметрге ұзын?

①

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \begin{array}{l} \curvearrowright \\ \curvearrowleft \end{array} ? \text{ ұзын}$$

②

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - ?, \square \text{ қысқа} \end{array}$$

③

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - ?, \square \text{ ұзын} \end{array}$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Бос орынға тиісті амалдар таңбасын ата. Қалай пайымдағаныңды түсіндір.

$4 \text{ см} \square 1 \text{ см} = 5 \text{ см}$

$3 \text{ дм} \square 1 \text{ дм} = 2 \text{ дм}$

$1 \text{ см} \square 2 \text{ см} = 3 \text{ см}$

$9 \text{ дм} \square 1 \text{ дм} = 8 \text{ дм}$

$40 \text{ см} \square 10 \text{ см} = 50 \text{ см}$

$40 \text{ см} \square 10 \text{ см} = 30 \text{ см}$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Есепті шығар.

Автокөлік бір сағат жолға 10 л жанармай жұмсады. Жанармай осындай мөлшерде жұмсалатын болса, екі (үш, төрт) сағатқа неше литр жанармай қажет?

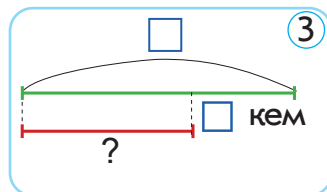
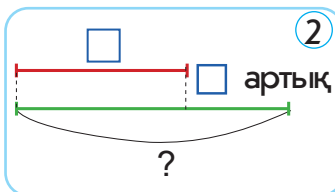
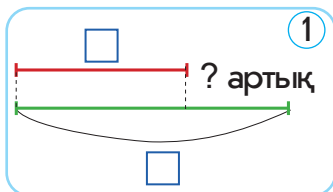
ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

1 Әр есепке сәйкес сұлбаны таңда. Олардың біреуін шығар.

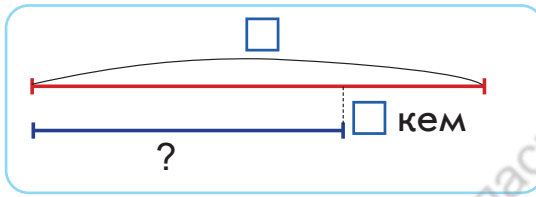
- а) Бірінші қатарда 7 көрпе бар, ал екіншісінде одан 3 көрпе артық. Екінші қатарда неше көрпе бар?
- ә) Бірінші үстелде 6 кесе, ал екіншісінде 8 кесе тұр. Екінші үстелдегі кесенің нешеуі артық?
- б) Әжем көрпеге 40 сары ою, одан 20-сы кем қызыл ою тікті. Ол неше қызыл ою тікті?

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

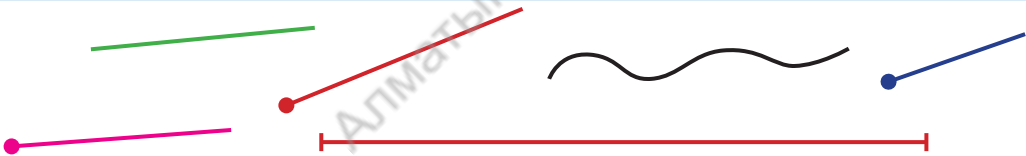
2 Есептерді оқы. Сұлбаға сәйкес келетін есепті таңдап, оны шығар. Кері есеп құрастырып жаз және шығар.

- а) Жайлауда 5 үлкен және 3 кішкентай киіз үй тігілді. Барлығы неше киіз үй тігілді?
- ә) Жайлауда 5 үлкен, одан 2-еуі кем кішкентай киіз үй тігілді. Неше кішкентай киіз үй тігілді?

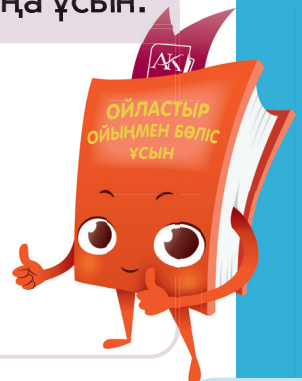
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Барлық сызық түрлерін ата. Кесіндінің ұзындығын өлше.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Ыдысты толтыру үшін, әрқайсысына неше литр сүт құю керек. Өзің осындай тапсырма ойластырып, досыңа ұсын.

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

1 Сұрақ қойып, есепті шығар.

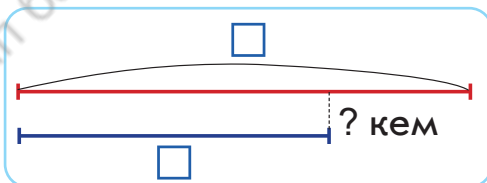
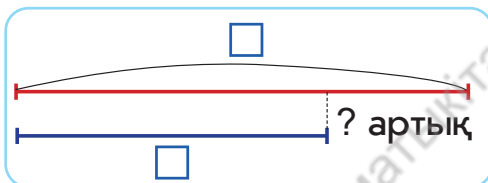
Шатырдың массасы 10 килограмм, ал ұйықтайтын қаптың массасы 3 килограмм.

10 кг

3 кг

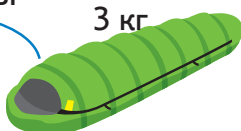

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

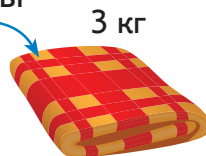
2 Сурет бойынша есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар. Кері есептер құрастыр.

салды

алды

алды

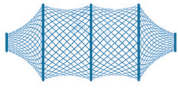

салды

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Досыңмен «Мен жорыққа не алып шығамын?» ойынын ұйымдастыр. 10 килограмнан артық зат алмау керек. Жылдам есептеп, нәтижесін тексер. Заттарды таңдап, олардың массаларын ата.

2 кг

2 кг

3 кг

3 кг

3 кг

1 кг

1 кг

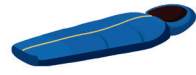
1 кг

1 кг

3 кг

3 кг

4 Есепте.

$$100 - 30 - 70$$

$$90 - 20 + 30$$

$$80 + 10 + 10$$

$$100 - 50 + 40$$

$$60 + 10 + 20$$

$$80 - 80 + 50$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Қайық 100 кг жүкті көтереді. Оған кімдер отыра алады?

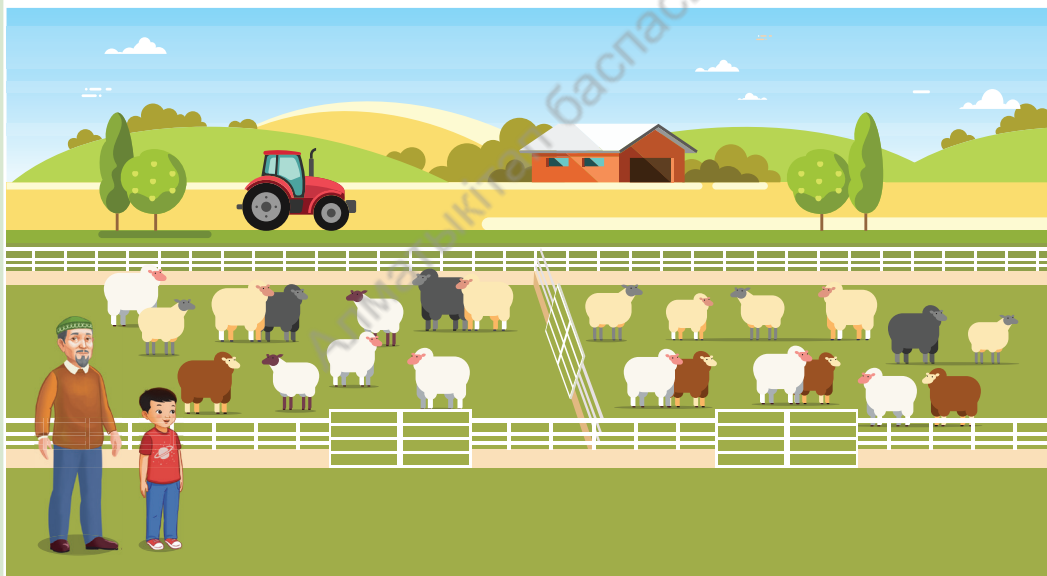
ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

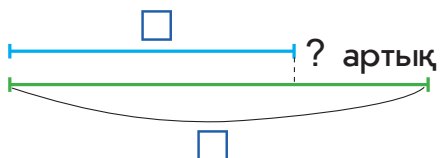

1 Есептердің қысқаша жазылуы мен сұлбасын тап. Оларды шығар.

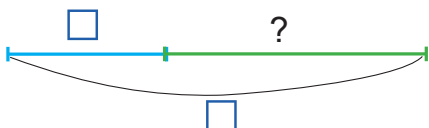
- а) Бірінші қоршауда 20 қой, екіншісінде 50 қой бар. Екінші қоршауда біріншіге қарағанда неше қой артық?
 ә) Атамның 70 қойы бар. Оның 20-сы бірінші қоршауда, ал қалғаны – екінші қоршауда. Екінші қоршауда неше қой бар?

-
 - ? артық

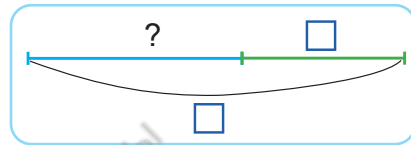
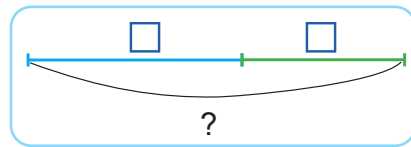

-
 - ? }

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Суретке қара. Күркеде неше тауық бар? Аулада неше тауық жүр? Сурет және сұлба бойынша есеп құрастырып, оны шығар.

- 3 Әр суретке сәйкес сандардың қосындысын немесе айырмасын таңда. Есепте.

$$6 - 3$$

$$5 + 3$$

$$6 - 2$$

$$5 - 2$$

$$2 + 6$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

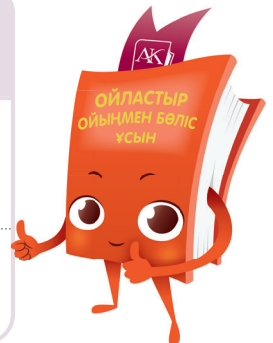
- 4 «Сиқырлы» сандар.

$$\text{apple} + \text{pear} = \text{banana}$$

$$\text{banana} - \text{pear} = ?$$

$$\text{pear} + \text{apple} = ?$$

$$\text{banana} - \text{apple} = ?$$

ПЫСЫҚТАУ

Есептер шығарасың.

- 1 Есептердің қысқаша жазылуын тап.
Оларды шығар.

а) Күрестен жарысқа бір ауылдан 10 адам, ал екінші ауылдан одан 3 адам кем келді. Екінші ауылдан неше адам келді?

ә) Алтыбақан тебуге 6 ұл мен 4 қыз келді. Қыздарға қарағанда ұлдардың нешеуі артық?

① $\boxed{} - \boxed{} \left. \vphantom{\begin{matrix} \boxed{} \\ \boxed{} \end{matrix}} \right\} ?$

③ $\boxed{} - \boxed{} \left. \vphantom{\begin{matrix} \boxed{} \\ \boxed{} \end{matrix}} \right\} ? \dots$

② $\boxed{} - \boxed{}$
 $\boxed{} - ?, \boxed{} \text{ артық}$

④ $\boxed{} - \boxed{}$
 $\boxed{} - ?, \boxed{} \text{ кем}$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Есепті шығар.

Әжей қонақтарға арнап дастарқан жайды. Әлия дастарқанға 8 тәрелке, 6 кесе қойды. Кесенің тәрелкеге қарағанда нешеуі кем?

Кері есеп құрастырып, оны шығар.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

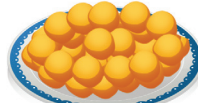
3 Салыстыр.

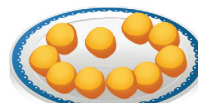
50

30

20

10

<

>

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепте.

$$100 - 80$$

$$80 + 10$$

$$60 - 40$$

$$30 + 30$$

$$70 + 20$$

$$90 - 30$$

$$60 - 50$$

$$70 - 40$$

$$10 + 80$$

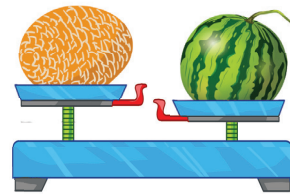
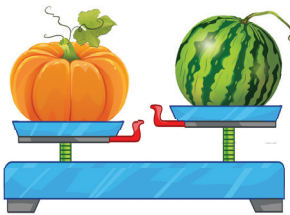
$$90 - 70$$

$$60 + 20$$

$$90 - 50$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Қайсысы ауыр?

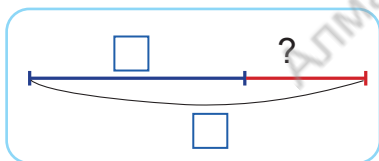
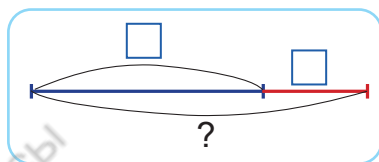

ҚОРЫТЫНДЫЛАУ

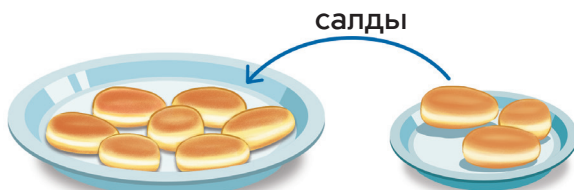
Сурет бойынша есеп құрастырасың.

- 1 Суреттер және сұлбалар бойынша есептер құрастыр. Оларды шығар.

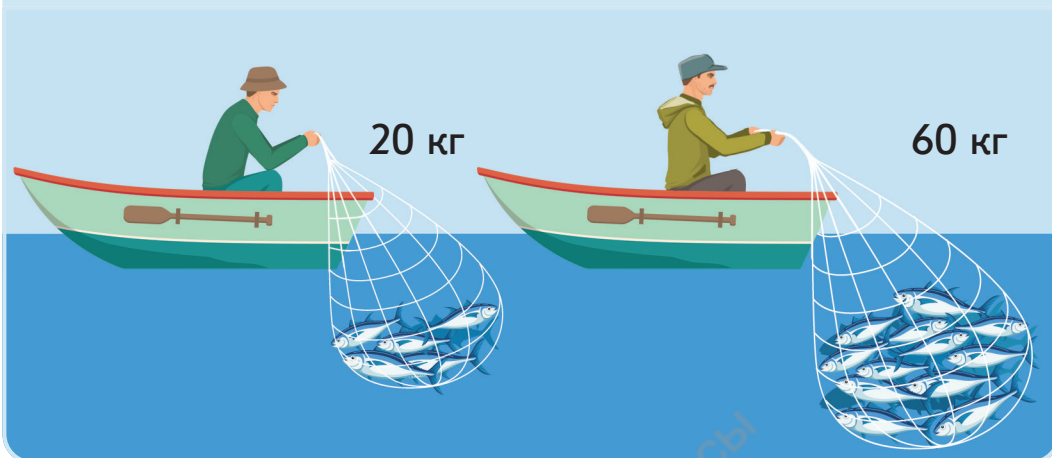
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Сурет бойынша есеп құрастырып, оны шығар.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Сурет бойынша есептер құрастыр.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепте. Досыңды тексер.

$$60 - 20$$

$$90 - 10$$

$$80 - 10$$

$$20 + 60$$

$$10 + 90$$

$$50 - 30$$

$$10 + 80$$

$$30 + 50$$

$$40 + 50$$

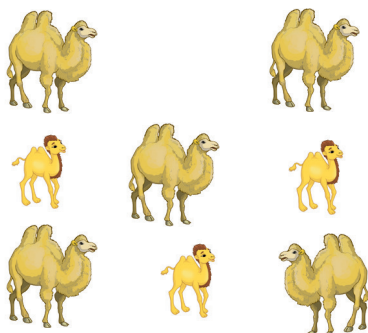
$$70 - 30$$

$$20 + 80$$

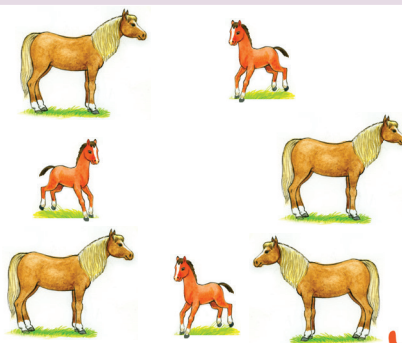
$$10 + 70$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Сурет бойынша салыстыр.

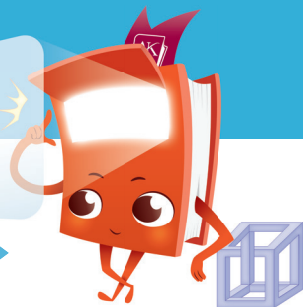

$$\square < \square$$

$$\square > \square$$

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Жыл мезгілдері, айлар, апта күндерінің ретін білетін боласың.

1

Жыл мезгілдерін, олардың әрқайсысында аталып өтетін мерекелерді айт. Әрбір мезгілде неше ай бар? Оларды ата. Сенің сүйікті мерекең қай жыл мезгілінде аталып өтеді? Осы мезгілдің белгілерін сипатта, достарың оны тапсын.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2

Есепте. Тексер.

$6 + 4$

$90 - 50$

$100 - 60$

$8 - 7$

$30 + 70$

$20 + 80$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Тапсырманы орында.

а) Апта күндерін тура және кері ретпен ата.

дүйсенбі

сейсенбі

сәрсенбі

бейсенбі

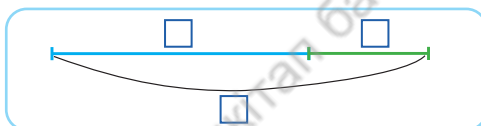
жұма

сенбі

жексенбі

ә) Есепті шығар. Сұлбаны толтыр.

Балалар дүйсенбі күні 5 жемсауыт, ал сейсенбі күні 3 жемсауыт ілді. Балалар екі күнде барлығы неше жемсауыт ілді?

Кері есеп құрастырып, оны шығар.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

4 Бос орындарға тиісті сандарды ата.

$$8 + \square = 10$$

$$9 - \square = 5$$

$$80 + \square = 80$$

$$80 + \square\square = 100$$

$$90 - \square\square = 50$$

$$80 - \square = 80$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5 Сұраққа жауап бер.

Сырым дүйсенбі күнгі жаттығуда сәрсенбіге қарағанда алысырақ, бірақ сенбіге қарағанда жақынырақ секірді. Ол қай күні ең алысқа секірді?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

1 сағатта қанша минут барын білесің.

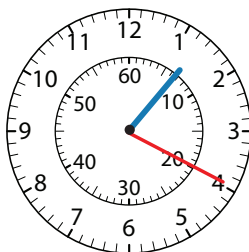
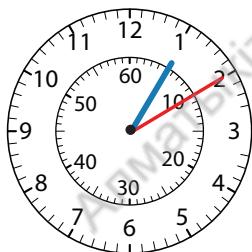
ЕСІНДЕ САҚТА!

Циферблатқа қара.
Минутты ондықтармен
сана. Сағаттың моделін
пайдалан.

 $1 \text{ сағат} = 60 \text{ минут}$

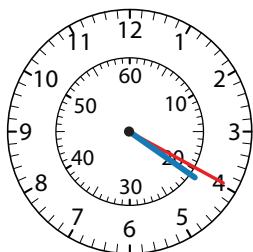
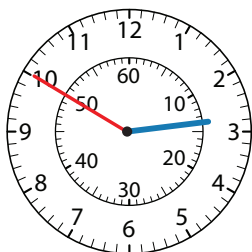
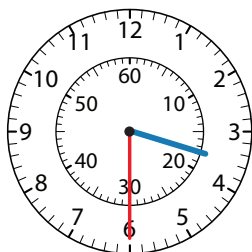
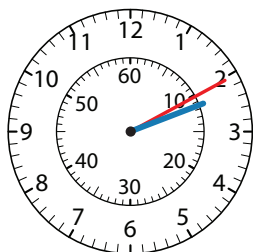
Минут тілі

1 Неше минут өтті?

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

2 Сағаттарға қарап, уақытты айт. Қолдан жасалған
сағат моделінің минут тілін айналдыр.
Уақытты сағат және минутпен ата.

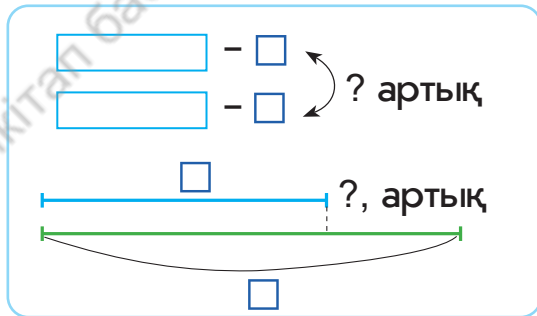
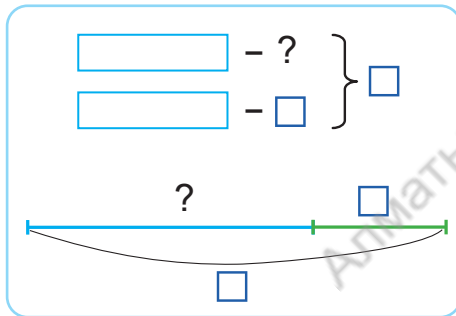

3 Есептердің қысқаша жазылуы мен сұлбасын тап. Оларды шығар.

а) Әлия 6 қазақ халық ертегісі мен 4 орыс ертегісін оқыды. Ол қанша қазақ халық ертегісін артық оқыды?

ә) Сырым 10 халық ертегісін оқыды. Оның 4-еуі – орыс, ал қалғаны қазақ халық ертегісі. Ол қанша қазақ халық ертегісін оқыды?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Сандарды таңдап, мәні 9-ға тең болатын мысалдар құрастыр.

$$\square + \square$$

$$\square + \square + \square$$

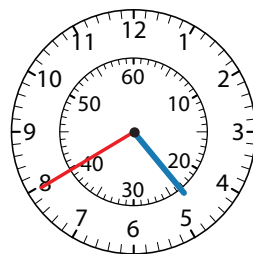
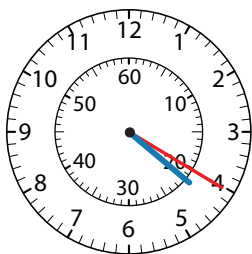

ПЫСЫҚТАУ

Шамаларды қайталайсың.

1 Әлия ертегі оқыды. Неше минут өтті?

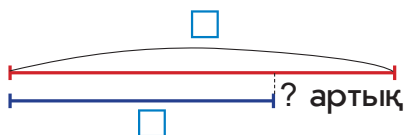
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Есепті шығар.

Әлия «Күн астындағы Күнікей қыз» ертегісін оқыды. Оған арналған суретті 20 минут салды. Сырым «Аққу ханшайым» ертегісін оқып, суретін 30 минутта салды. Кім сурет салуға көп уақыт жұмсады? Қанша уақыт артық жұмсады?

- $\leftarrow$? артық
 - $\leftarrow$? артық

Есепке басқа сұрақ қойып көр.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Суретке қара. Сырымның күні бойы не істегенін айт.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепте.

$$3 \text{ сағ} + 7 \text{ сағ}$$

$$40 \text{ сағ} - 30 \text{ сағ}$$

$$60 \text{ мин} - 50 \text{ мин}$$

$$40 \text{ мин} + 10 \text{ мин}$$

$$6 \text{ дм} - 4 \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм} + 2 \text{ дм}$$

$$70 \text{ см} + 30 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} - 80 \text{ см}$$

$$60 \text{ л} + 30 \text{ л}$$

$$90 \text{ л} - 10 \text{ л}$$

$$40 \text{ кг} + 30 \text{ кг}$$

$$90 \text{ кг} - 80 \text{ кг}$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Пойыз әр қалаға әртүрлі уақытта жүреді. Егер олардың барлығы таңертең жолға шығатын болса, онда қай пойыз басқаларынан ерте жүреді? Қай пойыз соңғысы болып жолға шығады?

Алматы –
Нұр-Сұлтан

Шымкент –
Орал

Қарағанды –
Алматы

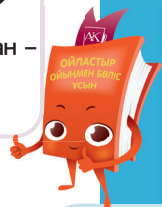
Өскемен –
Алматы

Нұр-Сұлтан –
Павлодар

Нұр-Сұлтан –
Ақтау

ПЫСЫҚТАУ

Шамаларды қайталайсың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Наурыз мерекесінің алдындағы аптада Әлия мен Сырымның жұмыстары көп болды. Олардың не жасап үлгергенін айтып бер.

Дүйсенбі

08:00

Сейсенбі

09:00

Сәрсенбі

10:00

Бейсенбі

09:00

Жұма

08:00

Сенбі

10:00

Жексенбі

10:00

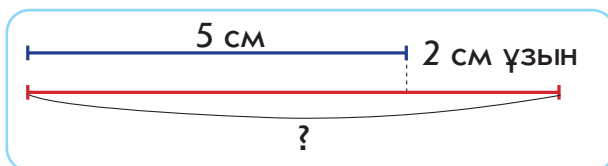

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2

Есепті шығар.

- а) Көк кесіндінің ұзындығы 5 см, ал қызыл кесіндінің ұзындығы одан 2 см ұзын. Қызыл кесіндінің ұзындығы нешеге тең?

- ә) Шешуі $7 - 2$ болатындай кері есеп құрастыр.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

3

Сен карточкаларды қандай топтарға бөлесің?
Ай атауларын, апта күндерін дұрыс ретпен ата.

ақпан

сейсенбі

қаңтар

қыргүйек

қараша

дүйсенбі

сәрсенбі

наурыз

мамыр

желтоқсан

шілде

жұма

бейсенбі

маусым

сәуір

сенбі

тамыз

жексенбі

қазан

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4

Есепте.

$$60 \text{ кг} - 20 \text{ кг}$$

$$20 \text{ кг} + 60 \text{ кг}$$

$$10 \text{ кг} + 80 \text{ кг}$$

$$70 \text{ кг} - 30 \text{ кг}$$

$$90 \text{ л} - 10 \text{ л}$$

$$10 \text{ л} + 90 \text{ л}$$

$$30 \text{ л} + 50 \text{ л}$$

$$80 \text{ л} - 20 \text{ л}$$

$$80 \text{ см} - 10 \text{ см}$$

$$50 \text{ см} - 30 \text{ см}$$

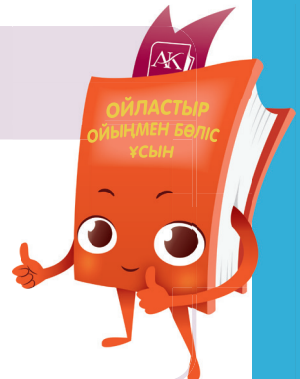
$$40 \text{ см} + 50 \text{ см}$$

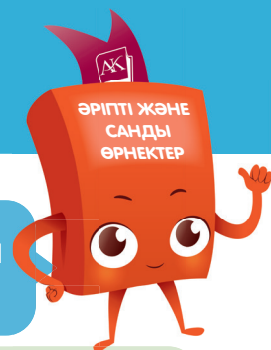
$$10 \text{ см} + 70 \text{ см}$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5

Ең ауыры қай жеміс?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Санды және әріпті өрнектерді қалай оқу мен жазуды және оның мәнін табуды үйренесің.

1 Сурет бойынша өрнектер құрастыр.

Санды
өрнектер
 $5 + 4$
 $40 + 50$
 $100 - 20$

Әріпті
өрнектер
 $a + 5$
 $40 + b$
 $a - 20$

a, b, c, d –
латын әліпбиінің әріптері

$4 + a$, мұндағы $a = 5$

$$4 + 5 = 9$$

$b - 20$, мұндағы $b = 30$

$$30 - 20 = 10$$

Өрнек

Өрнектің мәні

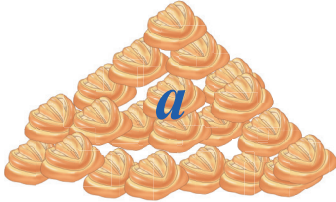
ЕСІНДЕ САҚТА!

Әріпті өрнектің мәнін табу үшін, алдымен әріптің орнына берілген санды қойып, содан кейін амалды орындау қажет.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

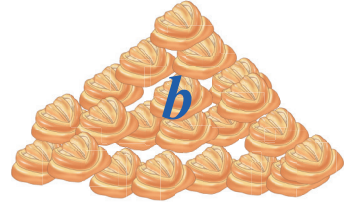
2

Әлияға тәтті тоқашты санауға көмектес.
Әріпті өрнектердің мәнін тап.

$$a + 10$$

$$a = 40, 50$$

$$b - 10$$

$$b = 20, 30, 50$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3

Бірінші бағанға қосындыларды, ал екінші бағанға айырмаларды жаз. Олардың мәндерін тап.

$$60 - 20$$

$$100 - 70$$

$$8 - 5$$

$$6 - 6$$

$$10 - 5$$

$$5 + 3$$

$$9 - 8$$

$$0 + 50$$

$$50 + 20$$

$$2 + 6$$

$$3 + 4$$

$$9 - 5$$

$$20 + 20$$

$$50 - 0$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4

Бос орынға қай фигураны таңдау қажет?

1

2

3

?

4

5

6

ПЫСЫҚТАУ

Әріпті өрнектерді оқисың,
жазасың, олардың мәнін табасың.

1 Әр есепке сәйкес өрнекті таңда.

- а) Киіз үйдің алдында 3 адам отыр. Егер киіз үйдің ішінде b адам отырған болса, онда мерекеге барлығы неше адам қатысты?
- ә) Егер киіз үйдің ішінде отырған b адамның 3-еуі сыртыңа шығып кетсе, онда киіз үйде неше адам қалды?

$b + 3$

$b - 3$

$b = 5, 4$ болғандағы
өрнектердің мәнін тап.

b	5	4
$b + 3$		
$b - 3$		

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Қыздар мерекеге арнап, моншақтан әшекейлер жасады. $100 - a$ өрнегінің мәнін тап.
Мұндағы $a = 50; 20; 80$.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3

Әріпті өрнектер жаз.

$a = 20$ болғандағы қосындының мәнін тап.

Қосылғыш	50	a	70
Қосылғыш	a	20	a
Қосындының мәні			

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4

Бос орындарға тиісті сандарды ата.

$$10 + 70 \rightarrow \bigcirc$$

$$60 - \square \rightarrow 20$$

$$\bigcirc + 60 \rightarrow 90$$

$$30 + \square \rightarrow 90$$

$$50 - \square \rightarrow 30$$

$$\bigcirc + 40 \rightarrow 100$$

$$100 - \square \rightarrow 30$$

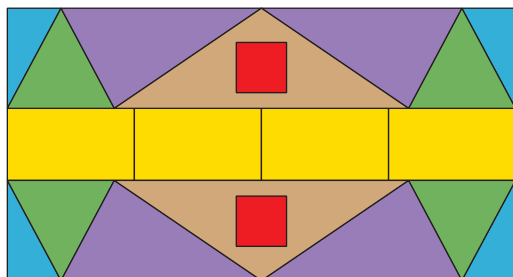
$$70 + \square \rightarrow 100$$

$$\bigcirc - 50 \rightarrow 10$$

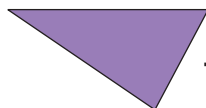
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5

Суреттегі фигуралардың әр түрін сана.
Олар қандай түске боялған?

- ?

- ?

- ?

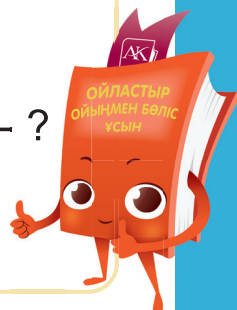
- ?

- ?

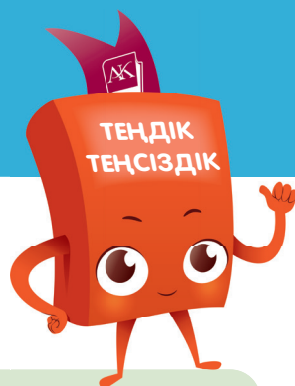

- ?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Сан мен өрнекті, екі өрнекті салыстыруды үйренесің.

1 Суреттер мен оларға берілген жазбаларға қара.

$$3 = 3$$

Теңдік

$$2 + 1 = 1 + 2$$

$$3 < 6$$

Теңсіздік

$$2 + 1 < 3 + 3$$

ЕСІНДЕ САҚТА!

Сандарды салыстыру үшін, олардың санды кесіндідегі орындарын салыстыру қажет. Оң жаққа қарай орналасқан сан үлкен болады.

ЕСІНДЕ САҚТА!

Екі өрнекті салыстыру үшін олардың мәнін тауып, шыққан сандарды салыстыру қажет.

2 Ұлттық киімдерді сана.
Сурет бойынша теңдіктер мен теңсіздіктер құр.

$$\square > \square$$

$$\square < \square$$

$$\square = \square$$

$$\square + \square > \square$$

$$\square + \square < \square + \square$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Әріпті өрнектерді салыстыр. Оларды түсіндір.

$$a + 2 * a$$

$$a * a + 2$$

$$b - 3 * b$$

$$b * b - 3$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

4 Әр суретке сәйкес келетін өрнектерді таңда. Олардың мәнін тап.

$$1 + 6$$

$$1 + 3$$

$$3 + 2$$

$$5 - 2$$

$$6 + 1$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

5 Есепке сұрақ қой. Есептің қысқаша жазылуын тап. Оны шығар.

Мерекеге арнап 20 әйелдер, 50 ерлер кәстөмі тігілді.

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \begin{array}{l} \curvearrowright \\ \curvearrowright \end{array} ? \dots$$

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array}} \right\} ?$$

6 Есепте.

$$20 + 30 + 10$$

$$60 - 10 - 20$$

$$50 - 10 - 10$$

$$50 + 30 + 10$$

ПЫСЫҚТАУ

Теңдік пен теңсіздік құрастырасың.

1

Суретте ұлттық киім киген неше бала бейнеленген? Ұлдар мен қыздардың санын салыстыр. Музыкалық аспаптары бар балаларды басқа балалармен салыстыр.

Қазақтар

Өзбектер

Орыстар

Украиндар

Немістер

2

Теңсіздіктер құрастыр.

 $\square < \square$ $\square > \square$

$4 + 2$

$3 + 2$

$3 + 3$

$4 + 3$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3

Екі санды, сан мен өрнекті, екі өрнекті қалай салыстыруға болатынын есіңе түсір.

$50 * 90$

$10 + 20 * 30$

$50 - 20 * 60 - 30$

$30 * 50$

$90 - 70 * 60$

$100 - 40 * 30 + 30$

$70 * 30$

$20 + 20 * 30$

$20 + 40 * 60 - 40$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 4 Суреттер бойынша теңдіктер мен теңсіздіктер құрастыр.

$$\square + \square < \square + \square \quad \square + \square > \square - \square$$

$$\square - \square = \square - \square$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 5 Суреттер мен қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр. Оларды шығар.

$$\square - \square$$

$$\square - \square$$

$$\square - ?$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square$$

$$\square - \square$$

$$\square - ?$$

$$\square + \square = \square$$

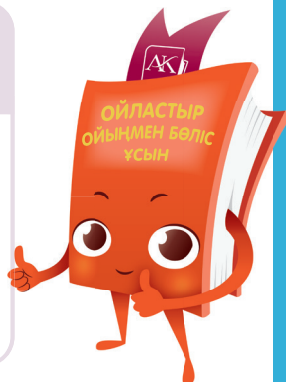
СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 6 «Сиқырлы» сандар.

$$\text{grey crescent} + \text{grey crescent} + \text{grey crescent} = 90$$

$$\text{yellow crescent} + \text{yellow crescent} = 20$$

$$\text{grey crescent} + \text{yellow crescent} = ?$$

ПЫСЫҚТАУ

Теңдік құрастырасың.

1 Есептерді шығар.

- а) Қолөнер шеберлері көрмеге 90 бұйым қойды. Олардың 50-і ағаштан және бірнешеуі саздан жасалған. Көрмеге саздан жасалған қанша бұйым қойылды?

Теңдіктердің қалай жазылғанына қара.

Бос торкөздерге тиісті сандарды таңда.

$50 + \square\square = 90$

$90 - \square\square = 50$

$90 - \square\square = 40$

- ә) Музей залына 20 ұлттық киім және 10 ыдыс қойылған. Барлығы неше бұйым қойылған?

Теңдіктер жаз.

$\square\square + \square\square = \square\square$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2 Белгісіз компоненттерді тап.

Қосылғыш	4	4		Азайғыш	10	10
Қосылғыш	6		6	Азайтқыш	4	4
Қосындының мәні		10	10	Айырманың мәні		6

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Бос орынға тиісті сандарды ата. Өрнектер жаз.

$\bigcirc + 10 \rightarrow 30$	$100 - \square \rightarrow 20$	$30 + 60 \rightarrow \bigcirc$
$40 + \square \rightarrow 80$	$\bigcirc - 70 \rightarrow 30$	$40 + \square \rightarrow 60$
$\bigcirc - 20 \rightarrow 30$	$\bigcirc + 50 \rightarrow 100$	$50 - \square \rightarrow 10$

4 Көрмеге таңертең 30 адам, ал кешке одан 10 адам артық келді. Көрмеге кешке неше адам келді? Кері есеп құрастырып, оны шығар.

$$\square - \square$$

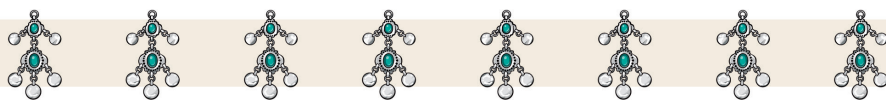
$$\square - ?, \square \text{ артық}$$

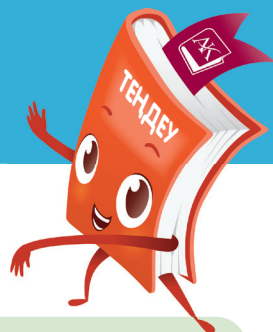
$$\square - \square \rightarrow ? \dots$$

$$\square - \square \rightarrow ? \dots$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Сырғаларды төрт қобдишаға теңдей бөліп сал.

ЖАҢАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Теңдеу шешуді үйренесің.

1 Белгісіз сан қандай әріппен белгіленген?

ЕСІНДЕ САҚТА!

Теңдеу – белгісізі бар теңдік. Белгісізді табу – бұл теңдеуді шешу. Белгісізді әріппен белгілейді.

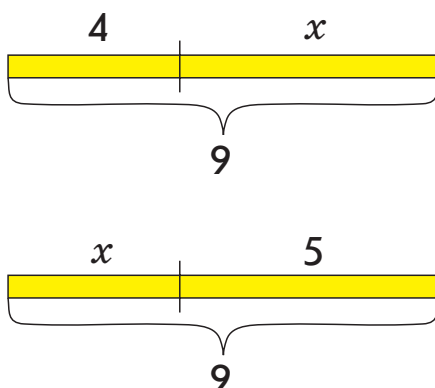
$$x + 3 = 7$$

$$x = 4$$

4 – теңдеудің түбірі.

2 Теңдеудің түбірін табу үшін, оны таңдап алуға немесе қосу мен азайту амалдарының байланысы туралы біліміңді пайдалануға болады. Теңдеудің шешуін міндетті түрде тексеру қажет. Теңдеуді шеш. Тексер.

$4 + x = 9$
$x = 9 - \square$
$x = 5$
$4 + \square = 9$
$\square = 9$

$x + 5 = 9$
$x = 9 - \square$
$x = \square$
$\square + 5 = 9$
$\square = 9$

ЕСІҢЕ ТҮСІР!

Егер қосындының мәнінен қосылғыштардың біреуін азайтса, онда екінші қосылғыш шығады.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Теңдеулерді шеш. Сандар мен әріптер қандай түспен берілгеніне қара. Не байқадың?

$$6 + x = 9$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square = \square$$

$$a + 2 = 9$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$2 + x = 8$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

4 Теңдеулерді шеш.

$$60 + x = 90$$

$$x + 20 = 70$$

5 Әріпті өрнектердің мәнін тап.

$$b + 2$$

$$b - 2$$

b	8	5
$b + 2$		
$b - 2$		

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

6 Есепті шығар.

Бір кәдесыйды орауға 30 см таспа қажет. Осындай үш кәдесыйды орауға неше сантиметр таспа қажет болады?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Теңдеу шешуді үйренесің.

1

Балалар халық аспаптар ансамблінің концертіне келді. Әлия мен Сырымға теңдеулерді оқуға көмектес. Белгісіз компоненттерді ата. Теңдеулерді шеш.

$$5 + x = 7$$

$$x + 2 = 5$$

2

Теңдеуде амалдың қандай компоненттері белгісіз? Теңдеуді шешіп, оның дұрыстығын тексер.

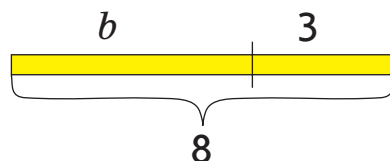
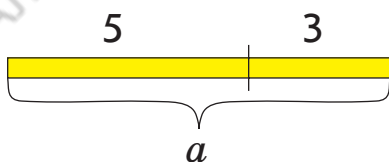
$$a - 5 = 3$$

$$a = 3 + \square$$

$$a = \square$$

$$\square - 5 = 3$$

$$3 = 3$$

$$8 - b = 3$$

$$b = 8 - \square$$

$$b = \square$$

$$\square - \square = 3$$

$$3 = 3$$

ЕСІҢЕ ТҮСІР!

Егер айырманың мәніне азайтқышты қоссаң, онда азайғыш шығады.

Егер азайғыштан айырманың мәнін кемітсең, онда азайтқыш шығады.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Егер теңдеуді шешсең, Әлияның билетіндегі қатар мен орынды анықтайсың.

Қатар

$$40 + x = 50$$

Орын

$$10 - x = 6$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 4 Есепте. Досыңды тексер.

$$6 + 4$$

$$100 - 10$$

$$7 + 3$$

$$80 - 50$$

$$3 + 4$$

$$20 + 40$$

$$2 + 6$$

$$100 - 80$$

$$10 - 7$$

$$90 - 60$$

$$7 + 2$$

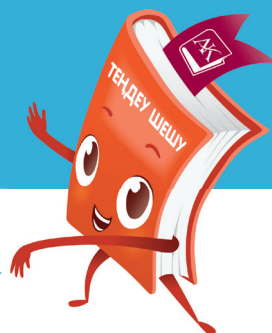
$$40 - 30$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 5 Сағаттарда концерттің басталу және аяқталу уақыты көрсетілген. Концерт қанша уақытқа созылды? Сағат үлгілерін пайдаланып, өзің тапсырма құрастыр.

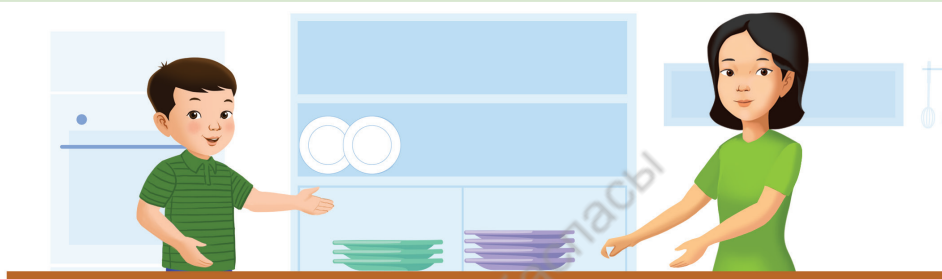

ПЫСЫҚТАУ

Теңдеу шешуді үйренесің.

- 1 Сырым анасымен бірге қонақ күтуге дайындалып жатыр. Сөреден 7 тәрелкені алғанда, онда әлі 2 тәрелке қалды. Сөреде барлығы неше тәрелке болған?

Теңдеулерді шешу жолына қара.

Теңдеулерде амалдың қандай компоненті белгісіз екенін айт. Оны қалай табуға болатынын түсіндір.

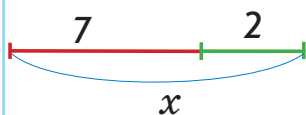
$$x - 7 = 2$$

$$x = 2 + 7$$

$$x = \square$$

$$\square - 7 = 2$$

$$2 = 2$$

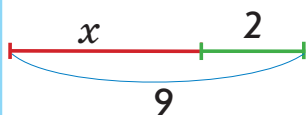
$$9 - x = 2$$

$$x = 9 - 2$$

$$x = \square$$

$$9 - \square = 2$$

$$2 = 2$$

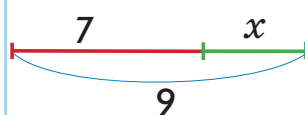
$$7 + x = 9$$

$$x = 9 - 7$$

$$x = \square$$

$$7 + \square = 9$$

$$9 = 9$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Кез келген екі теңдеуді шеш.

$$50 + x = 70$$

$$50 - a = 30$$

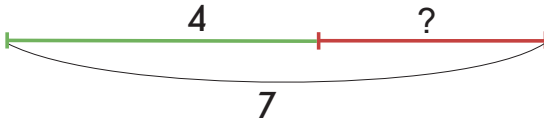
$$a + 20 = 80$$

$$a - 70 = 20$$

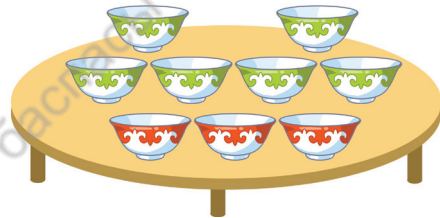
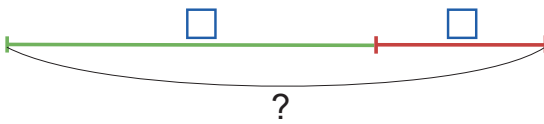
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есептерді оқы. Есептерді толықтырып, оларды шығар.

а) Үстелде 7 кесе бар. Олардың 4-еуі – жасыл түсті. Қалғандары – қызыл.

ә) Үстелде кесе бар. Тағы кесе қойылды. Үстелде барлығы неше кесе болды?

4 Салыстыр.

$$20 + 30 * 60$$

$$100 * 80 + 10$$

$$30 + 20 * 60 - 20$$

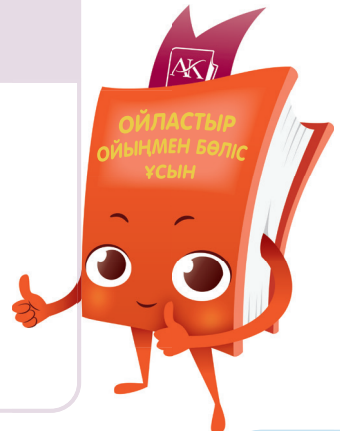
$$70 * 90 - 30$$

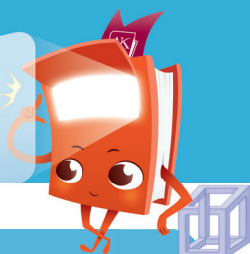
$$100 - 60 * 50$$

$$50 + 10 * 100 - 40$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Өрнектер құрып, олардың мәнін тап.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Санды және әріпті теңдіктер құруды үйренесің.

- 1 Суретке және санды теңдіктерге қара. Оларды түсіндір.

$$5 + 2 = 7$$

$$7 - 5 = 2$$

$$2 + 5 = 7$$

$$7 - 2 = 5$$

Әріпті теңдіктердің қалай құрылғанын түсіндір.

$$a + b = c$$

$$c - b = a$$

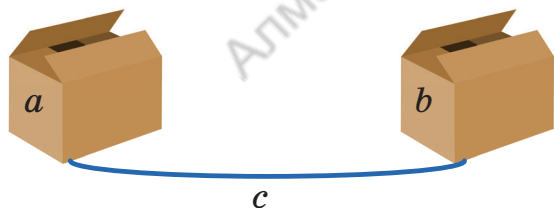
Қосындының мәні Азайғыш

Қосылғыш

Азайтқыш

Қосылғыш

Айырманың мәні

$$a + b = c$$

$$b + a = c$$

$$c - a = b$$

$$c - b = a$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

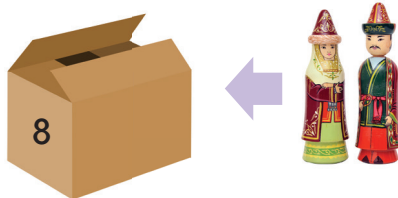
- 2 Суреттерге өрнектер таңда. Суреттер мен өрнектер бойынша есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар.

$$10 - 2$$

$$8 - 2$$

$$8 + 2$$

- 3 Бірінші бағанға санды және әріпті өрнектерді, ал екінші бағанға санды және әріпті теңдіктерді жаз.

$$10 + 40$$

$$9 + 1 = 10$$

$$c + a = b$$

$$b - c = a$$

$$a - 20$$

$$70 - c$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 4 Теңдіктер құрастыр. Кім жылдам?

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 5 Кәдесыйларды үш қорапқа теңдей бөліп сал. Оларды екі қорапқа теңдей бөліп салуға бола ма?

ПЫСЫҚТАУ

Теңдеулер шешесің,
өрнектердің мәнін табасың.

1

Сурет бойынша теңдіктер мен теңсіздіктер құрастыр.

$$\square + \square < \square + \square$$

$$\square + \square = \square + \square$$

$$\square - \square < \square - \square$$

$$\square - \square = \square - \square$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

2

Әріпті өрнектер жаз.

$a = 20$ болғандағы қосындының мәнін тап.

Қосылғыш	20	a	40
Қосылғыш	a	50	a
Қосындының мәні			

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Теңдеулерді шеш.

$$20 + x = 60$$

$$80 - x = 30$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Есепті шығар.

Сырым бір сан ойлады. Оны 40-қа кеміткенде 60 саны шықты. Сырым қандай сан ойлады? Өзің осыған ұқсас есеп құрастыр. Былай баста: «Мен бір сан ойладым...».

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5 Балалар балық аулауға барды. Сырымның қармағы Дәулеттікіне қарағанда ұзын, бірақ Нұрландікіне қарағанда қысқа. Қармақтары кесінділермен белгіленген. Кімнің қармағы ең ұзыны?

ПЫСЫҚТАУ

Шамалар мәндерімен амалдар орындайсың, есептер шығарасың.

- 1 Балалар «Арқан тарту» ойынын ойнады. «Неше» сөзімен сұрақтар құрастыр. Сурет және қысқаша жазылу бойынша есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар.

	-	} ?
	-	

	-	}
	- ?	

	- ?	}
	-	

	-
	- ?, артық

	-
	- ?, кем

	-	} ? ...
	-	

- 2 Салыстыр.

$$\begin{aligned} 70 \text{ см} + 30 \text{ см} & * 90 \text{ см} \\ 100 \text{ см} - 20 \text{ см} & * 70 \text{ см} \\ 90 \text{ кг} * 100 \text{ кг} & - 10 \text{ кг} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 50 \text{ кг} * 80 \text{ кг} & - 30 \text{ кг} \\ 30 \text{ мин} + 20 \text{ мин} & * 1 \text{ сағ} \\ 50 \text{ мин} + 10 \text{ мин} & * 1 \text{ сағ} \end{aligned}$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3

Кесте бойынша өрнектер құрастырып, олардың мәнін тап.

Қосылғыш	80	30	10	Азайғыш	100	80	50
Қосылғыш	10	40	40	Азайтқыш	10	20	30
Қосындының мәні				Айырманың мәні			

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

4

Жолақтарды өлше. Теңдіктер мен теңсіздіктер құрастыр.

$$\square \text{ см} < \square \text{ см} \quad \square \text{ см} > \square \text{ см}$$

$$\square \text{ см} - \square \text{ см} = \square \text{ см}$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5

Нұрдос Бауыржаннан биік, бірақ Сырымнан аласа. Қайрат Дарханнан биік, бірақ Нұрдостан аласа. Дархан ең аласасы емес. Балалардың есімдерін бойлары бойынша ата. Бойлары жолақтармен белгіленген.

ҚОРЫТЫНДЫЛАУ

Өзіңнің біліміңді қортындылайсың.

- 1 Суретшінің ертегілерге салған суреттерінің саны карточкаларда көрсетілген. Олардың санын ата. Сұлбалар бойынша есептер құрастыр.

3

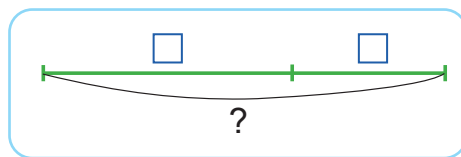
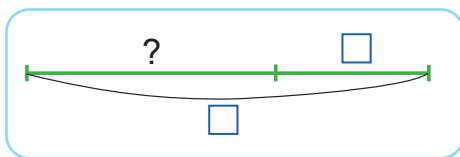
5

4

2

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 2 Теңдеулерді шеш.

$$x - 80 = 10$$

$$10 + x = 100$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Әлия кітаптың 10 бетін, ал Сырым одан 3 бетін кем оқыды. Сұрақ қойып, есепті шығар. Кері есеп құрастыр.

-

- ?, кем

-

- ?, артық

-

- ? ...

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 4 Жылдам есепте.

$$10 \xrightarrow{-3} \bigcirc \xrightarrow{+1} \bigcirc \xrightarrow{-6} \bigcirc \xrightarrow{+2} \bigcirc \xrightarrow{+4} \bigcirc ?$$

$$50 \xrightarrow{+10} \bigcirc \xrightarrow{-20} \bigcirc \xrightarrow{+40} \bigcirc \xrightarrow{-30} \bigcirc \xrightarrow{-50} \bigcirc ?$$

$$90 \xrightarrow{-30} \bigcirc \xrightarrow{+20} \bigcirc \xrightarrow{-50} \bigcirc \xrightarrow{+30} \bigcirc \xrightarrow{-40} \bigcirc ?$$

- 5 Теңдеулерді шеш.

$$9 - a = 4$$

$$y - 50 = 10$$

$$50 + x = 80$$

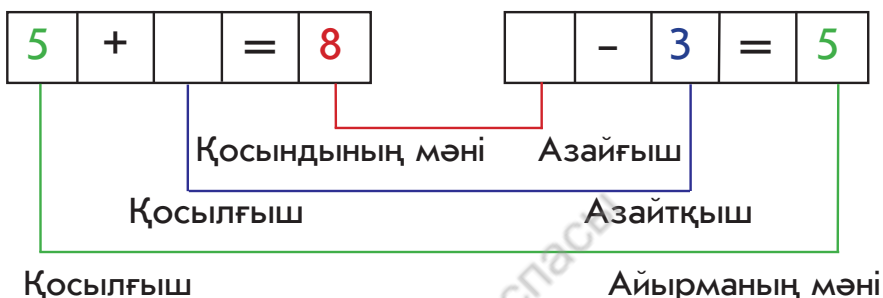

Өз біліміңді қорытындылайсың.

БІЛУ

1 Амалдардың белгісіз компоненттерін ата.

ТҮСІНУ

2 Кесте бойынша өрнектер құрастыр.
Олардың мәнін тап.

Қосылғыш	8	50
Қосылғыш	2	10
Қосындының мәні		
Азайғыш	6	100
Азайтқыш	3	70
Айырманың мәні		

ҚОЛДАНУ

3 Теңдеулерді шеш.

$$x + 3 = 10$$

$$60 - x = 40$$

ТАЛДАУ

4 Есепті шығар.

Жүзу үйірмесіне 10 ұл мен 20 қыз қатысады. Үйірмеге барлығы неше бала қатысады?

	-		}	?
	-			

ЖИНАҚТАУ

5 №4 есепке кері есеп құрастыр.

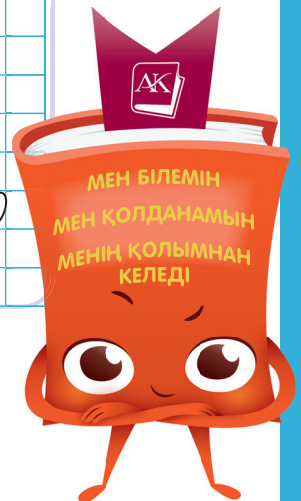
	-		}	
	-	?		

	-	?	}	
	-			

БАҒАЛАУ

6 Есептеуді тексер. Қатесін түзет.
Дұрыс шешімін жаз.

50 + 10 = 60	60 + 40 = 90
90 - 30 = 50	80 - 50 = 30
70 - 40 = 40	50 + 50 = 100

ҚОРЫТЫНДЫЛАУ

Өз біліміңді қорытындылайсың.

- 1 Балалар Алдаркөсе ертегісін оқыды.
Сұрақ қойып, есепті шығар.

Әлия ертегіні 4 минут оқыды, ал Сырым одан 2 минут артық оқыды.

Есепке басқа сұрақ қойып, оны шығар.

- 2 Суреттер мен қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар. Кері есеп құрастыр.

	-	} ?
	-	

	-	}
	- ?	

	- ?	}
	-	

3

Сурет пен қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр. Олардың біреуін шығар. Кері есептер құрастыр.

$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ кем}$$

$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ артық}$$

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \begin{array}{l} \curvearrowright \\ \curvearrowleft \end{array} ? \dots$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4

Есепте.

ОЙЛАСТЫР
ОЙЫҢМЕН БӨЛІС
ҰСЫН

IV ТОҚСАН

ТАҒАМ МЕН СУСЫН.
ДЕНІ САУДЫҢ –
ЖАНЫ САУ

11

12

13

14

15

Бұл бөлімде:

- 11-ден 20-ға дейінгі сандарды білетін боласың;
- қандай монеталар болатынын білесің;
- қосу мен азайтуға есептер шығарасың;
- кестелер, пиктограммалар, диаграммалар құруды үйренесің;
- логикалық есептер шығаратын боласың;
- әртүрлі белгілері (түсі, пішіні, өлшемі, неден жасалғаны, нысандар әрекеті) бойынша жиындарды ажыратуды және құруды үйренесің;
- кесінді сызу, нүктелі қағазға үшбұрыш, төртбұрыш бейнелеуді үйренесің;
- фигуралар мен оның бөліктерінен композиция құрастырасың.

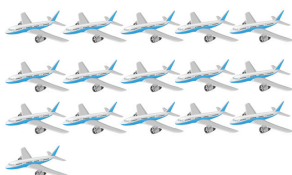

20-ға дейін санау

11

16

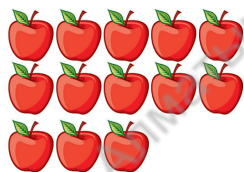
12

17

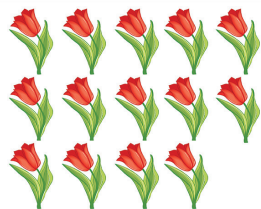
13

18

14

19

15

20

11 – он бір
12 – он екі
13 – он үш
14 – он төрт
15 – он бес
16 – он алты
17 – он жеті
18 – он сегіз
19 – он тоғыз
20 – жиырма

11 – одиннадцать
12 – двенадцать
13 – тринадцать
14 – четырнадцать
15 – пятнадцать
16 – шестнадцать
17 – семнадцать
18 – восемнадцать
19 – девятнадцать
20 – двадцать

11 – eleven
12 – twelve
13 – thirteen
14 – fourteen
15 – fifteen
16 – sixteen
17 – seventeen
18 – eighteen
19 – nineteen
20 – twenty

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

11-ден 20-ға дейінгі сандарды білетін боласың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Көгөніс пен жеміс адамның денсаулығы үшін пайдалы. Көгөністерді өсу ретімен айт. Жемістерді кему ретімен айт.

- 2 Бұл сандардың ұқсастығы мен айырмашылығы неде?

ЕСІҢДЕ САҚТА!

Біртаңбалы сандар		Екітаңбалы сандар	
		ондықтар	бірліктер
0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9		1	0
		1	6

3

11-ден 20-ға дейінгі сандардың атауын оқы.
Олар қалай құрылған?

	он бір	11	10 және 1
	он екі	12	10 және 2
	он үш	13	10 және 3
	он төрт	14	10 және 4
	он бес	15	10 және 5
	он алты	16	10 және 6
	он жеті	17	10 және 7
	он сегіз	18	10 және 8
	он тоғыз	19	10 және 9
	жиырма	20	10 және 10

4

Теңдеулерді шеш.

$$x + 20 = 90$$

$$80 - y = 30$$

$$x - 70 = 10$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

5

Жемістер мен көгөністердегі сандардың
орналасу заңдылығын анықта.
Сандық қатар ойластыр.

ЖАҢАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

20-ға дейінгі санауды, сандарды салыстыруды білетін боласың.

- 1 Біртаңбалы сандарды ата.
Екітаңбалы сандарды ата.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

ЕСІНДЕ САҚТА!

Біртаңбалы сан әрқашан екітаңбалы саннан кем болады.
Екітаңбалы сандарды салыстырғанда алдымен ондықтарды салыстырады.
Ондықтар тең болса, бірліктерін салыстырады.

$$4 < 11$$

$$12 < 20$$

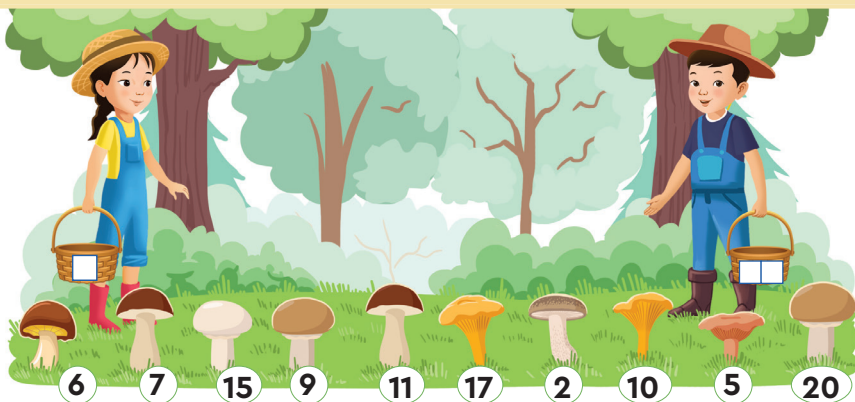
$$1 < 2$$

$$12 < 14$$

$$2 < 4$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 2 Әлия қандай саңырауқұлақтарды терді, ал Сырым ше? Жаз және оқы.

Сен тағы қандай біртаңбалы сандарды атай аласың?
Оларды жаз. 10-нан 20-ға дейінгі қандай екітаңбалы сандарды атай аласың? Оларды жаз.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Салыстыр және жаз.

$$7 - 5 * 18$$

$$12 * 2 + 2$$

$$9 - 6 * 13$$

$$9 + 1 * 10 - 1$$

$$14 * 6 + 4$$

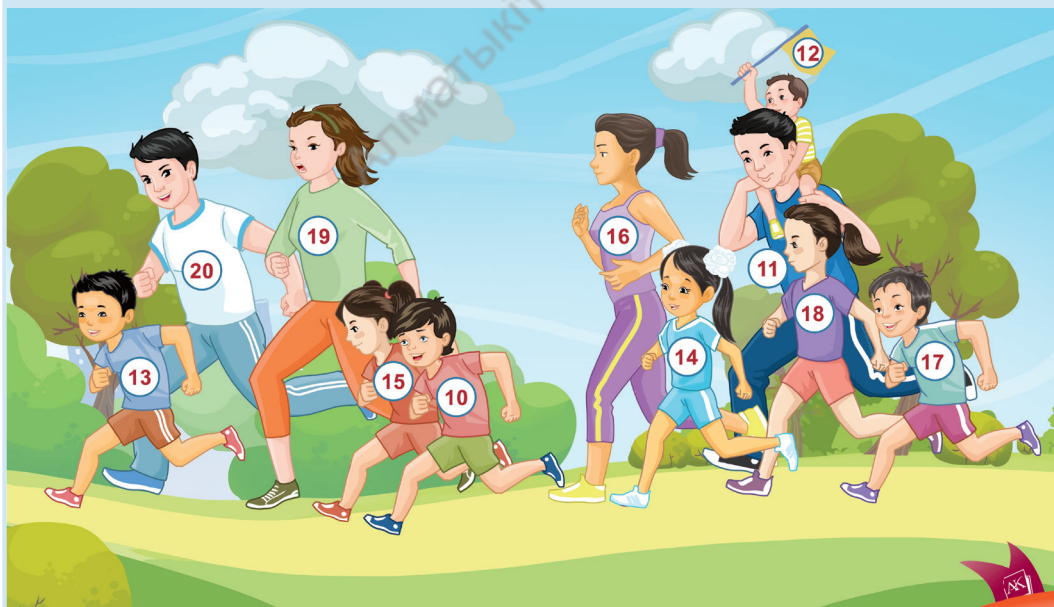
$$20 * 8 + 2$$

4 Есепті шығар. Кері есеп құрастыр.

Сырым 6 йогурт, ал Әлия 4 йогурт сатып алды.
Олар барлығы неше йогурт сатып алды?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

5 Бірінші, екінші, соңғы болып жүгіріп келе жатқан жарысқа қатысушылардың нөмірін ата. Сурет бойынша сұрақтар құрастыр.

Сен спортпен шұғылдана алдында тойып
тамақтануға болмайтынын білесің бе?
Жүгіруден кейін тәтті сусындар ішпе. Су іш.

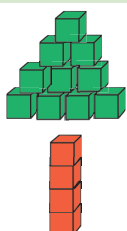
ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

20 көлеміндегі сандарды
разрядтық қосылғыштардың
қосындысына жіктеуді үйренесің.

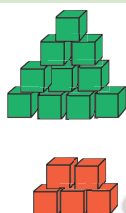

10+5
15-10
15-5

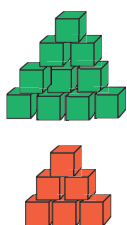
1 Текшелерді санауға көмектес. Есептеуді түсіндір.

$$\begin{aligned} 10 + 4 &= \square\square \\ 4 + 10 &= \square\square \\ \square\square - 4 &= \square\square \\ \square\square - \square\square &= \square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10 + 5 &= \square\square \\ \square + \square &= \square\square \\ \square\square - 5 &= \square\square \\ \square\square - \square\square &= \square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10 + \square &= \square\square \\ \square + 10 &= \square\square \\ \square\square - \square &= \square\square \\ \square\square - \square\square &= \square \end{aligned}$$

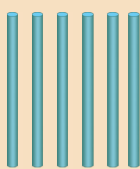

$$\begin{aligned} 10 + \square &= \square\square \\ \square + \square &= \square\square \\ \square\square - \square &= \square\square \\ \square\square - \square\square &= \square \end{aligned}$$

ЕСІНДЕ САҚТА!

ондықтар

бірліктер

1

6

Бұл – разрядтық қосылғыштардың
қосындысы:

$$10 + 6 = 16$$

$$6 + 10 = 16$$

Амалдардың өзара байланысын
біле отырып, азайтуға берілген
мысалдарды есептеуге болады:

$$16 - 10 = 6$$

$$16 - 6 = 10$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Дәптеріңе жазып, есепте.

$$18 - 8$$

$$10 + 7$$

$$10 + 9$$

$$13 - 3$$

$$19 - 9$$

$$10 + 2$$

ЖҮПТЫҚ ЖҰМЫС

3

Балалар «Жеуге жарамды – жеуге жарамсыз» ойынын ойнады. Тізбектерді есептеп, Әлияның нені жасырғанын анықтайсың.

15 - 5 - 8 + 10 - 2 = ? 18 - 10 - 3 + 5 - 6 = ?

10 5 4 8 2

Apple, Pear, Girl, Blocks, Cabbage

4

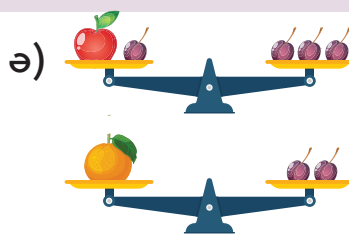
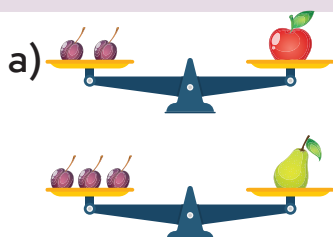
Есепті шығар. Кері есептер құрастыр.

Сырым 16 алма, ал Әлия 10 алма жинады.
Сырым қанша алма артық жинады?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5

Қайсысы ауыр? Алма ма, алмұрт па?
Алма ма, апельсин бе?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

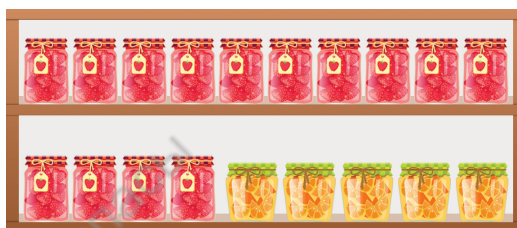
20 көлеміндегі сандарды
ауызша қосу және азайтуды
орындауды үйренесің.

$$13 + 5$$

$$19 - 5$$

- 1 13-ке 5-ті қалай қосуға, 19-дан 5-ті қалай азайтуға болатынына қара.

$$13 + 5 = 10 + (3 + 5)$$

$$13 + 5 = 10 + \square$$

$$13 + 5 = \square\square$$

$$19 - 5 = 10 + (9 - 5)$$

$$19 - 5 = 10 + 4$$

$$19 - 5 = \square\square$$

ЕСІҢДЕ САҚТА!

Бірліктерді бірліктерге қосады.
Бірліктерден бірліктерді азайтады.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Дәптеріңе жазып, оны есепте.

$$12 + 6 = 10 + (2 + 6)$$

$$12 + 6 = 10 + \square$$

$$12 + 6 = \square\square$$

$$18 - 4 = 10 + (\square - 4)$$

$$18 - 4 = 10 + \square$$

$$18 - 4 = \square\square$$

$$16 - 2 = 10 + (6 - 2)$$

$$16 - 2 = 10 + \square$$

$$16 - 2 = \square\square$$

$$14 + 2 = 10 + (\square + 2)$$

$$14 + 2 = 10 + \square$$

$$14 + 2 = \square\square$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есептеуді түсіндір. Теңдіктер құр.

$$10 + 6 = 16$$

$$6 + 10 = 16$$

$$11 + 8 = 19$$

$$9 + 10 = 19$$

$$16 - 3 = 13$$

$$16 - 6 = 10$$

$$10 - 10 = 0$$

$$19 - 5 = 14$$

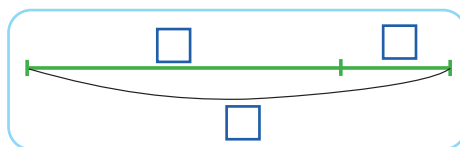
$$\text{ } + \text{ } = \text{ }$$

$$\text{ } - \text{ } = \text{ }$$

4 Есепті шығар. Дәптеріңе сұлбасын сал. Оны толтыр.

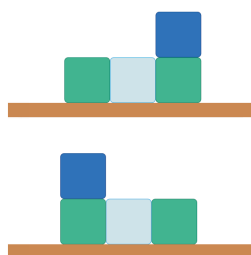
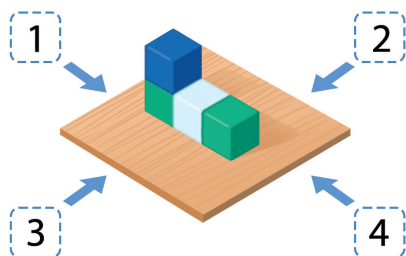
Бөшкеден 3 литр су құйып алынғанда, оның ішінде тағы 15 литр су қалды. Бөшкеде қанша литр су болған?

Азайту амалымен шығатын кері есеп құрастыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Сырым мен Әлияның текшелерге қарап тұрған орынның нөмірін ата.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

20-ға дейін қосуды және 20-дан азайтуды үйренесің.

1

Сырым йогурттарды санады. Мысалдарға қара.
Оған есептеуге көмектес.

$$4 + 6 = 10$$

$$14 + 6 = 20$$

$$10 - 6 = 4$$

$$20 - 6 = 14$$

$$2 + 8 = 10$$

$$12 + 8 = 20$$

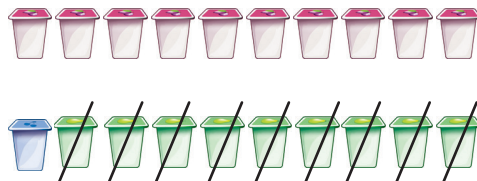
$$10 - 8 = 2$$

$$20 - 8 = 12$$

$$7 + 3$$

$$17 + 3$$

$$10 - 9$$

$$20 - 9$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Есепте.

$$\begin{array}{r} 10 - 4 \\ 20 - 4 \end{array}$$

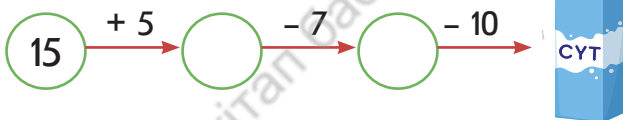
$$\begin{array}{r} 10 - 3 \\ 20 - 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 5 \\ 20 - 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 7 \\ 20 - 7 \end{array}$$

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есепте. Балалар не сатып алды?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепті шығар. Кері есеп құрастыр.

Дүкенге 20 литр сүт, одан 3 литрі кем қаймақ әкелінді.
Дүкенге неше литр қаймақ әкелінді?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Үш түрлі сүт тағамының қосындысынан
10 саны шығатындай жинақ құр.

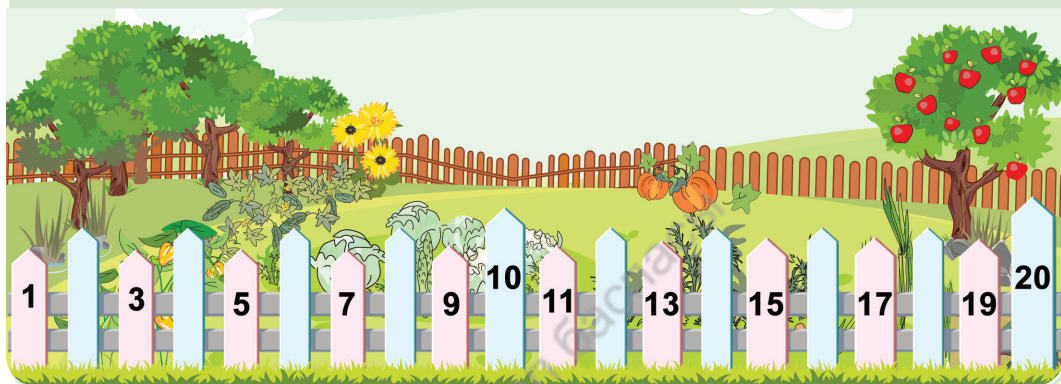

ПЫСЫҚТАУ

Ауызша қосуды және азайтуды орындайтын боласың.

- 1 Бос орындардағы тиісті сандарды ата. Сандарды тура және кері ретпен айт.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

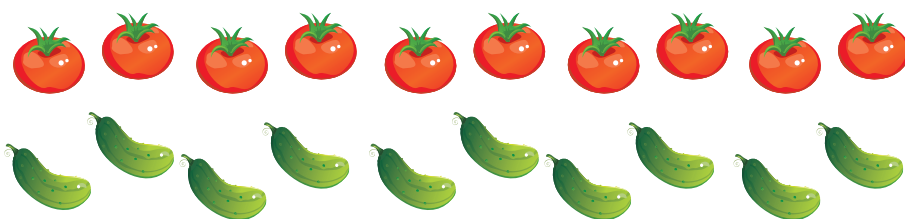
- 2 Есептеуді қалай орындау керектігін түсіндір.

$$\begin{array}{l} 11 + 9 = \\ 8 + 11 = \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 19 - 3 = \\ 18 - 5 = \end{array}$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Есепте.

$$\begin{array}{l} 6 + 4 \\ 16 + 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 10 - 9 \\ 20 - 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 + 7 \\ 13 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 + 5 \\ 12 + 5 \end{array}$$

4 Есепті шығар. Екі кері есеп құрастырып, оны шығар.

Бірінші себетте 5 кг, ал екіншісінде одан 3 кг артық қызанақ бар. Екінші себетте неше килограмм қызанақ бар?

3 кг артық

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

5 5-ке (15-ке, 20-ға) тең сандардың қосындысының біреуін таңда. Олармен байланысты айырма құрастыр.

5 =	0 + 5	15 =	10 + 5	20 =	17 + 3
	1 + 4		11 + 4		12 + 8
	2 + 3		12 + 3		16 + 4
	3 + 2		13 + 2		18 + 2
	4 + 1		14 + 1		10 + 10
	5 + 0		15 + 0		0 + 20

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

6 Мысалдарды қатар мен баған бойынша есепте. Бос торкөздерді толтыр.

40	+		=	90
+	☆	-	☆	+
30	-		=	10
=	☆	=	☆	=
	+		=	

90	+	10	=	
-	✿	+	✿	-
50	-	30	=	
=	✿	=	✿	=
	+		=	

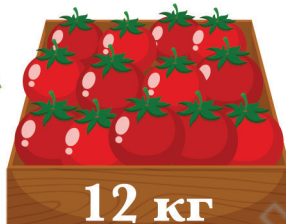
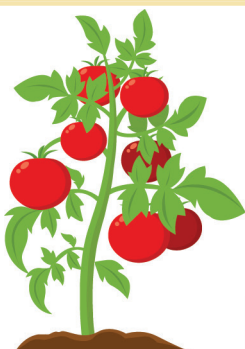
ПЫСЫҚТАУ

Қосу мен азайтуды
орындайтын боласың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Бақшадан қанша килограмм қызанақ пен қияр жинады? Тапсырманы орында.

Сурет пен қысқаша
жазылуы бойынша
есеп құрастыр.

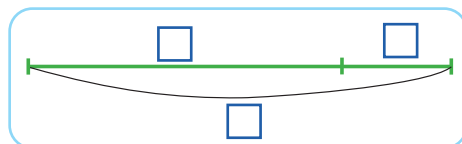
	-	} ?
	-	

Қысқаша жазылуы
бойынша кері
есеп құрастыр.

	- 8 кг	}
	- ? кг	

- 2 Сұлбасын дәптерге салып, оны толтыр. Есепті шығар.

Бақшаға 15 түп қызанақ пен 5 түп қияр отырғызылды.
Барлығы қанша түп көгөніс
отырғызылды?
Кері есептер құрастыр.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Есепте. Өзара байланысты өрнектер құрастыр.

$12 + 4$

$10 + 7$

$16 + 2$

$10 + 2$

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Бірінші бағанға қосындыларды, екінші бағанға айырмаларды жаз. Олардың мәнін тап.

$2 + 5$

$3 + 3$

$10 - 4$

$17 - 5$

$20 - 4$

$13 + 6$

$11 + 2$

$19 - 4$

$7 - 5$

$12 + 5$

$5 - 3$

$0 + 7$

$5 + 5$

$2 + 8$

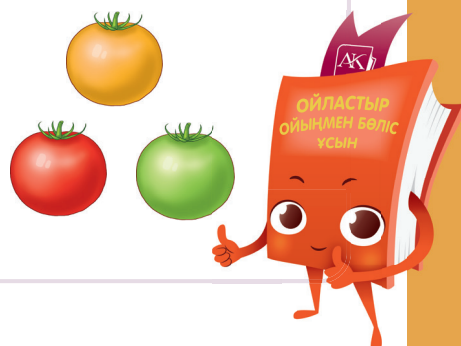
$20 - 3$

$8 - 2$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Есепті шығар.

Қызанақтарды дөңгелектермен белгіле. Үш түрлі қызанақты қатарға қалай әртүрлі орналастыруға болады? Әртүрлі нұсқаларын сал.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

20-ға дейін 2-ден топтап санауды үйренесің.

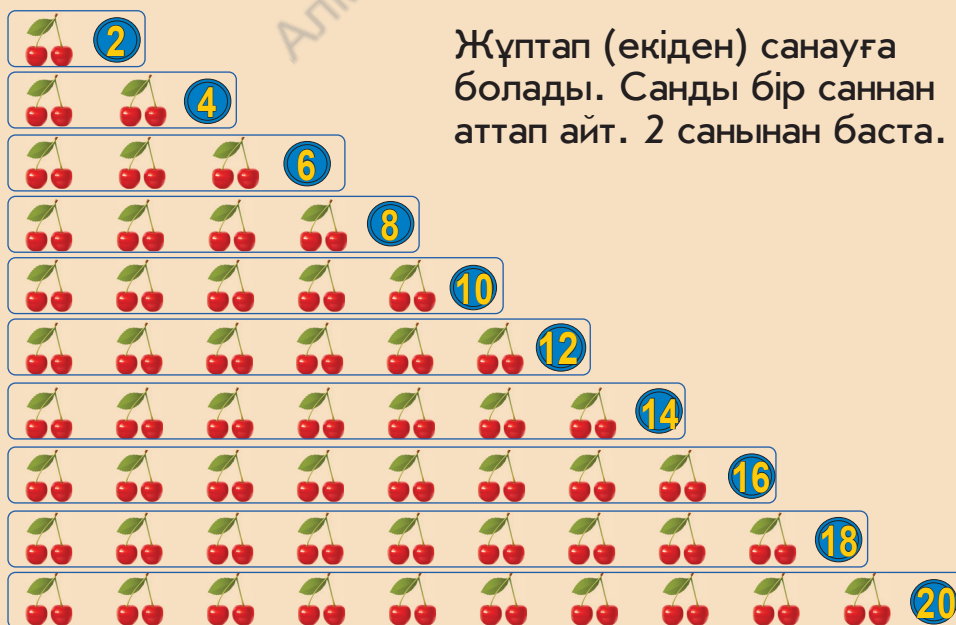
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1 Сыныпта неше бала бар? Жұптап сана.

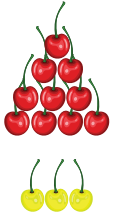
ЕСІҢЕ САҚТА!

Жұптап (екіден) санауға болады. Санды бір саннан аттап айт. 2 санынан баста.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Өзара байланысты теңдіктер құрастыр.

$$10 + 3 = \square \square$$

$$3 + 10 = \square \square$$

$$\square \square - 3 = \square \square$$

$$\square \square - \square \square = \square$$

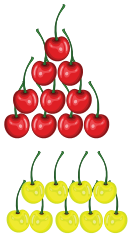

$$10 + 1 = \square \square$$

$$\square + \square \square = \square \square$$

$$\square \square - 1 = \square \square$$

$$\square \square - \square \square = \square$$

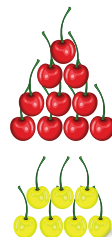

$$10 + \square = \square \square$$

$$\square + 10 = \square \square$$

$$\square \square - \square = \square \square$$

$$\square \square - \square \square = \square$$

$$10 + \square = \square \square$$

$$\square + \square \square = \square \square$$

$$\square \square - \square = \square \square$$

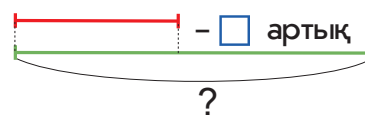
$$\square \square - \square \square = \square$$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есеп құрастыр. Есепті жазу тәсілдерінің бірін таңда. Оны шығар.

$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ артық}$$

Кері есеп құрастырып көр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Өрнектердің мәнін тауып, жидектердің атауларын оқы.

$$50 - 20$$

$$12 + 3$$

$$80 - 30$$

$$20 - 7$$

Құлпынай

30

Қарақат

13

Таңқурай

50

Қарлыған

15

ПЫСЫҚТАУ

20-ға дейін санайсың.

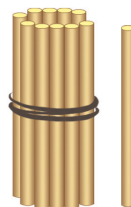
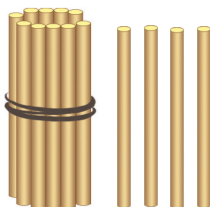
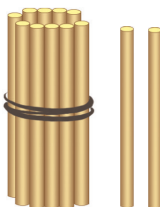
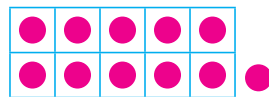
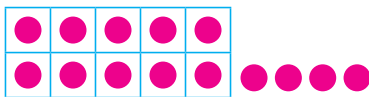
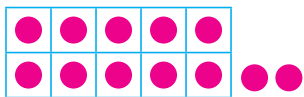
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Суретке қара. Әрбір саяхатшы қанша таяқшадан әкелгенін сана. Сандарды ата.

Қайсысының таяқшасы көп? Сандарды өсу ретімен ата. Сандарды 1-ге арттыр. Сандарды 1-ге кеміт. Осы сандардың көршілерін ата.

2 Есепте.

$14 + 1$

$14 - 0$

$16 - 6$

$14 - 14$

$14 - 1$

$20 - 2$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 20-ға дейін жұптап сана. Сандарды өсу және кему ретімен жаз.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Салыстыр.

$10 + 9 * 10 + 3$

$18 + 2 * 20 - 8$

$10 + 7 * 19 - 2$

$14 - 2 * 20 - 2$

$10 + 2 * 15 - 3$

$20 - 9 * 10 + 1$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 «Кел, ойнайық». Санның орны мен қатарын жасыр. Бұл санды тапқан бала төмендегі жоспар бойынша сол сан туралы айтып берсін.

- 1) Біртаңбалы немесе екітаңбалы сан.
- 2) Санның «көршілері».
- 3) Санның құрамы.

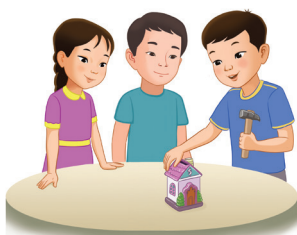

ЖАҢАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Қандай монеталар болатынын білесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- Балалар жинақ қобдишаны ашпақ болды. Жинақ қобдишада қандай монеталар болуы мүмкін? Оларды ата.

Әрбір әмиянда қандай монеталар болуы мүмкін?

10 теңге
Сырым

15 теңге
Әлия

18 теңге
Санат

Әр әмияннан 5 теңгеден алынды.

Олардың әрқайсысында қанша теңгеден қалды?

ЕСІНДЕ САҚТА!

Баға – бір тауар (зат) үшін төленетін ақша.

90 тг

100 тг

70 тг

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Тапсырманы орында.

- а) Есепті шығар. Кері есеп құрастыр.
Әлияда 100 теңге бар. Сырымда 60 теңге бар.
Әлияның қанша теңгесі артық?
- ә) Монеталармен 100 теңгені, 60 теңгені жинап көр.
Өзіңнің нұсқанды жаз.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Сана. Сұрақтарға жауап бер.

1

2

3

4

5

Қайсы әмиянда ақша аз?
Қайсы әмиянда ақша көп?
Қайсы әмиянда монета көп?
Қайсы әмиянда монета аз?

☐
☐
☐
☐

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Теңдеулерді шеш.

$$y + \begin{matrix} 1 \\ \text{тенге} \end{matrix} = \begin{matrix} 10 \\ \text{тенге} \end{matrix}$$

$$x + \begin{matrix} 2 \\ \text{тенге} \end{matrix} = \begin{matrix} 10 \\ \text{тенге} \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} 50 \\ \text{тенге} \end{matrix} - y = \begin{matrix} 20 \\ \text{тенге} \end{matrix}$$

$$x - \begin{matrix} 20 \\ \text{тенге} \end{matrix} = \begin{matrix} 10 \\ \text{тенге} \end{matrix}$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5 Не сатып алатыныңды таңда.
Төлем жасайтын монеталарды жина.

70 тг

90 тг

80 тг

100 тг

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Монеталарды ұсақтауды үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1 Көрсетілген бағаларды әртүрлі монеталармен қалай жинақтауға болады?

ЕСІНДЕ САҚТА!

Монеталарды ұсақтау.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 100 теңгені монеталармен ұсақтаудың екі тәсілін жаз.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 3 Әмияндардағы монеталар саны мен теңгенің санын салыстыр.

Бұл әмиянда барлығы
 монета бар.

Бұл әмиянда барлығы
 теңге бар.

Бұл әмиянда барлығы
 монета бар.

Бұл әмиянда барлығы
 теңге бар.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 4 Қысқаша жазылуы бойынша өзара кері есептер құрастыр.

Болды –

Болды –

Болды – ? тг

Жұмсалды –

Жұмсалды – ? тг

Жұмсалды –

Қалды – ? тг

Қалды – тг

Қалды – тг

ПЫСЫҚТАУ

Монеталармен есептеулер орындайсың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Сырым мен Әлияда 100 теңгеден бар. Олардың әрқайсысы 2 тауардан таңдады. Балалар қандай тауарлар сатып алды және олардың әрқайсысында қанша теңгеден қалды?

Сен дүкендесің. 2 тауар, 3 тауар сатып ал.
Қосындыны есепте.

ЕСІҢДЕ САҚТА!

Сен сатып алатын затыңның бағасынан артық ақша бердің. Онда сатушы саған ақша қайтарады.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Есептерді шығар. Кері есеп құрастырып көр.

а) Болды - 100 тг
Жұмсады - 70 тг
Қайтарды - ? тг

ә) Болды - 90 тг
Жұмсады - 50 тг
Қайтарды - ? тг

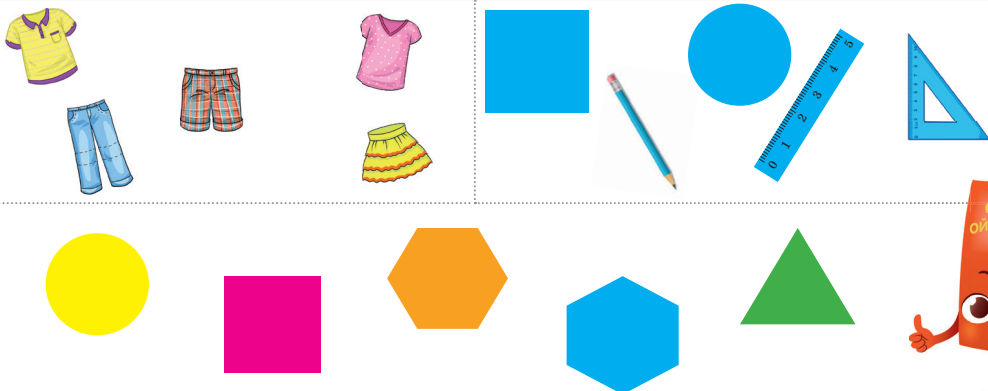
ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Кестеге қара. Есептер құрастыр және шығар.

		Жұмсады	Қалды
	100 теңге	30 теңге	? теңге
	100 теңге	? теңге	40 теңге
	? теңге	50 теңге	10 теңге

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

4 Әрбір топтағы заттар қандай белгілері бойынша жинақталғанын айт.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

«Қымбат», «арзан» дегеннің не екенін білетін боласың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Сырым мен Әлияда 100 теңгеден бар. Сырым екі тауар, ал Әлия үш тауар сатып алды. Балалар қандай тауарлар сатып алуы мүмкін?

Не қымбат, не арзан?

ЕСІҢДЕ САҚТА!

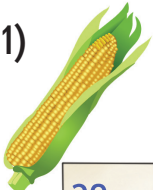

Құн – бұл барлық сатып алынған тауар үшін төленетін ақша. Құны немесе бағасы туралы айтқанда **арзан** (кем), **қымбат** (артық) сөздері қолданылады. Сондай-ақ заттың бағасын, құнын «жоғары», «төмен» деп те айтады.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

2 Өрнек құрастырып, оның мәнін тап.

Қай тауар қымбат? Қайсысы арзан? Қаншаға қымбат, қаншаға арзан?

1)				2)			
							

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

3 4 теңдік құрастыр.

		
8	2	2
10	7	7
9	5	5
	6	6
	0	0
	4	4
	3	3

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепте. Досыңның есептегенін тексер.

$$\begin{aligned} 100 - 100 \\ 60 - 40 \\ 60 + 40 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 70 + 20 \\ 70 - 20 \\ 80 + 10 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 50 + 30 \\ 60 + 30 \\ 70 - 30 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 40 - 20 \\ 90 - 40 \\ 20 + 40 \end{aligned}$$

ПЫСЫҚТАУ

Монеталармен есептеулер орындайсың.

ҰСАҚТАУ МЕН
АҚША
ҚАЙТАРУ

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1 Түскі асты таңда. Оның құнын есепте.

1 – 30 теңге

 – 40 теңге

 – 20 теңге

2 – 30 теңге

 – 50 теңге

 – 20 теңге

3 – 30 теңге

 – 10 теңге

 – 20 теңге

Қай түскі ас арзан? Қаншаға арзан? Әрбір түскі астың құнын қандай монеталарды жинап төлеуге болады?

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Азық-түліктің бағаларын ең арзанынан, ең қымбатына қарай жаз.

- 3 Есепте.

$10 + 8$

$14 - 10$

$20 - 8$

$12 + 6$

$15 - 3$

$12 + 8$

$16 - 6$

$17 + 2$

$13 + 7$

$18 - 5$

$14 + 3$

$20 - 9$

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

- 4 Суретті пайдаланып, қысқаша жазылуы бойынша есеп құрастыр. Кері есептер құрастырып көр.

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \quad ? \text{ артық}$$

70 тг

50 тг

20 тг

100 тг

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Тәрелкеге 3 әртүрлі жеміс салу керек. Қосындысы 10 саны шығатындай түрлі нұсқаларды таңда.

5

4

3

3

1

4

ПЫСЫҚТАУ

Монеталармен есептеулер орындайсың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Әлия мен Сырымның әмияндарында бірнеше монетадан бар. Әлия қандай азық-түлік сатып алуы мүмкін? Сырым не сатып алуы мүмкін?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 2 Суреттен екі тауарды таңда. Олардың бағасын айт. Есептер құрастыр және шығар.

-

- ?, артық

-

- ?, кем

-

- ? ...

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Теңдік пен теңсіздік құрастыр.

*

*

*

*

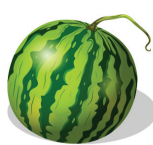

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

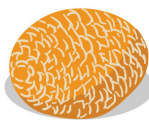
4 Суретке қара. Қай арбадағы тауар ауыр?
Барлық тауардың массасын есепте.

2 кг

5 кг

3 кг

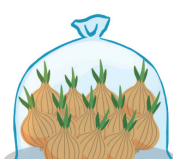
4 кг

1 кг

4 кг

3 кг

2 кг

ПЫСЫҚТАУ

Монеталармен есептеулер орындайсың, есептер шығарасың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Балалар 10 адамға дастарқан жайды. Қанша асүй құралы жетпей тұр?

Қысқаша жазылуы бойынша есептер құрастыр.

$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ артық}$$

$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ кем}$$

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \begin{array}{l} \curvearrowright \\ \curvearrowleft \end{array} ? \dots$$

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Азық-түліктердің бағасын ең қымбатынан бастап ең арзанына қарай жаз. «___ қарағанда ___ қаншаға қымбат» екенін анықтау қажет болатын есеп құрастыр.

90 тг

50 тг

30 тг

70 тг

100 тг

10 тг

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Есепте. Досыңды тексер.

$$10 + 5$$

$$18 - 8$$

$$19 - 9$$

$$20 - 2$$

$$15 + 5$$

$$20 - 8$$

$$14 + 2$$

$$18 - 6$$

$$19 - 3$$

- 4 Теңдеулерді шеш.

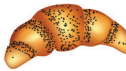
$$18 - x = 8$$

$$60 + x = 100$$

$$x - 20 = 40$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Шырындар мен нан өнімдерін таңдаудың қанша нұсқасы бар? Сатып алынған тауардың құны қанша?

			
	20 теңге	30 теңге	50 теңге
			
20 теңге	? теңге	? теңге	? теңге
			
10 теңге	? теңге	? теңге	? теңге

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Пиктограмма құруды үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Сырымның отбасы жеміс-жидек жегенді жақсы көреді. Пиктограммаға қарап, кімнің нені жақсы көретінін айт.

Әртүрлі жемістер салынған себеттер санын кестеде таңбалық сурет – пиктограммалардың көмегімен көрсеттік.

Пиктограмма құрып, өз отбасыңда кімнің нені жақсы көретінін айт.

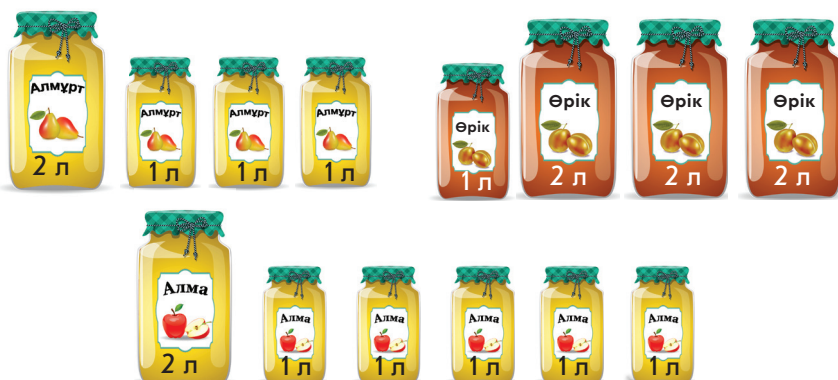
ЕСІНДЕ САҚТА!

Пиктограмма – заттар немесе құбылыстар, олардың саны туралы таңбалық бейнелермен берілген ақпарат.

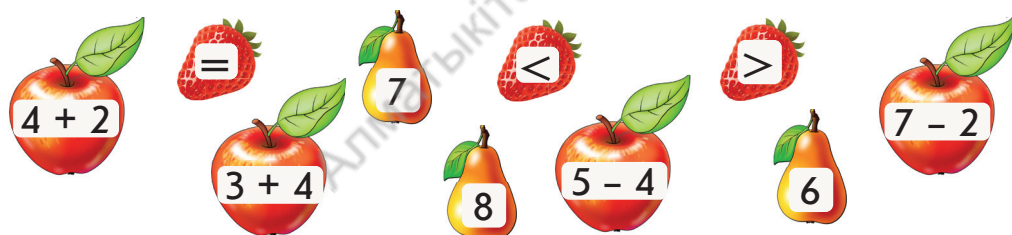
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Сурет бойынша пиктограмма құр.
Банкаларды фигуралармен алмастыр.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Теңдік пен теңсіздік құр.
Досыңмен жарысқа түс.

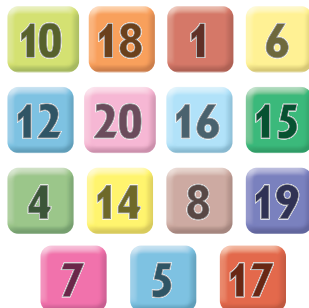
СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 4 Қандай сандар жасырылған?
Дұрыс жауапты таңда.

+ 2 = 16

5 + = 17

10 - = 2

- 7 = 10

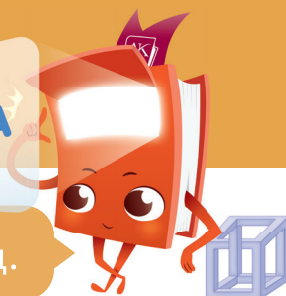
- 2 = 18

4 + = 19

ПЫСЫҚТАУ

Кестелер мен пиктограммалар құрасың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Әлия анасымен бірге отбасы үшін әртүрлі тағам дайындағанды ұнатады.

Әлияның отбасы қандай тағам түрін ұнататынын анықта.

Өз отбасың ұнататын тағамдар пиктограммасын құр.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

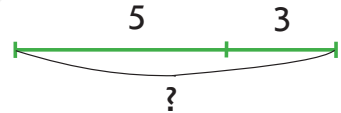
- 2 Мәтін және кесте бойынша пиктограмма құр. Әлия алманы, алмұртты, қараөрікті жақсы көретінін айтты. Сырым қараөрік пен алманы жақсы көреді. Сәуле тек алманы жақсы көреді.

Сырым	+	+	-
Әлия	+	+	+
Сәуле	-	+	-
	қараөрік	алма	алмұрт

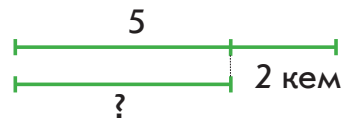
ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Бір есепті таңда. Сұлбасын салып, есепті шығар. Кері есептер құрастыр.

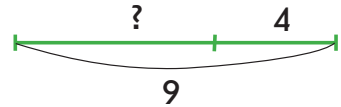
- а) Себетте 5 алма мен 3 алмұрт бар. Себетте барлығы неше жеміс бар?

- ә) Себетте 5 алма мен одан 2-еуі кем алмұрт бар. Себетте неше алмұрт бар?

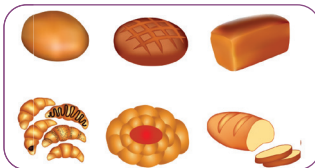

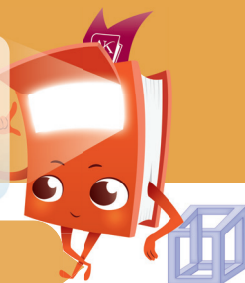
- б) Себетте 9 жеміс бар. Одан 4 алмұрт алынды. Неше жеміс қалды?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 4 Әрбір топтағы заттар қандай белгілері бойынша топталған?

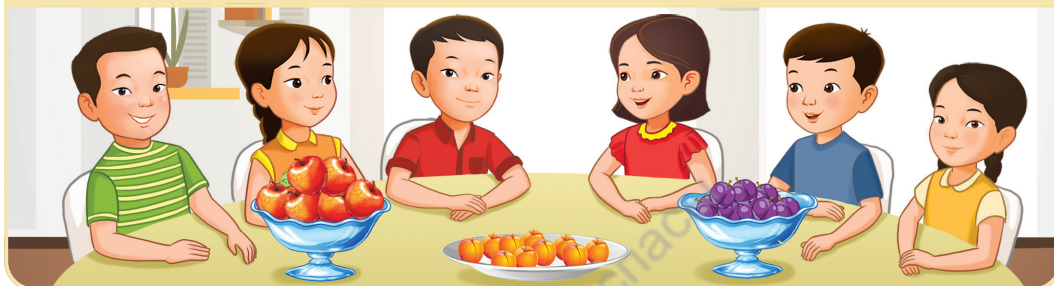

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

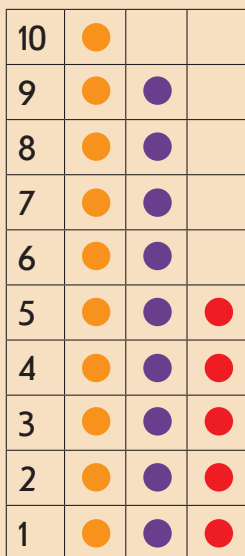
Диаграмманың не екенін білесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

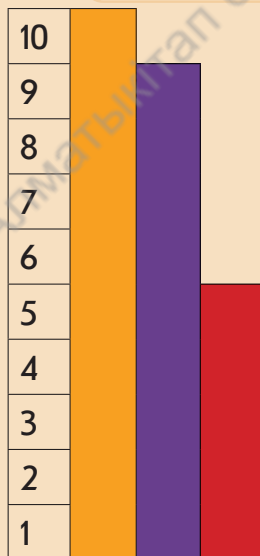
- Біз жемісті жақсы көреміз. Ол – пайдалы өнім. Сурет пен пиктограммаға қара. Әрбір қонаққа жемістің әр түрінен біреуден жете ме?

ЕСІНДЕ САҚТА!

Пиктограмма

Диаграмма

Бұл – диаграмма. Оның пиктограммадан айырмашылығы, оған суреттер пайдаланылмайды.

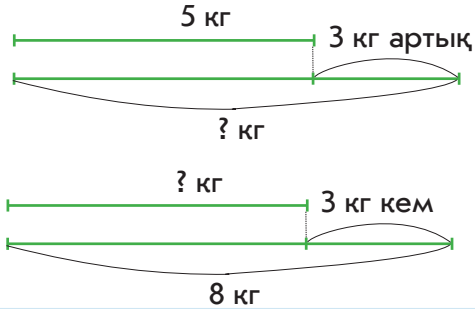

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- Сенің достарың қандай жемістерді жақсы көреді? Диаграмма құр.

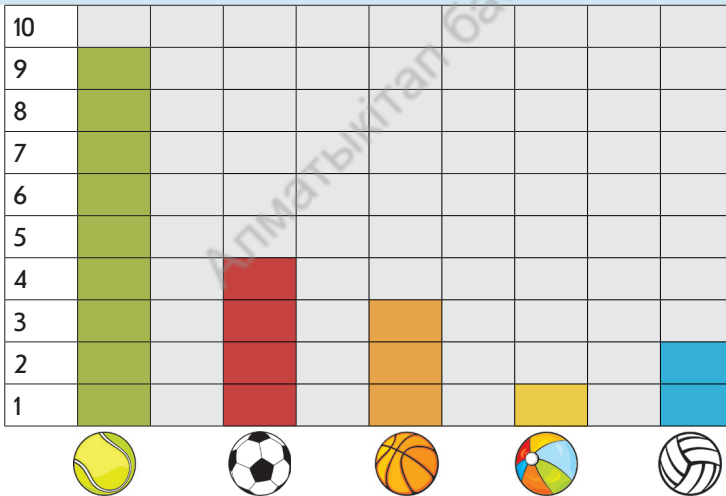
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Сұлба бойынша есептер құрастырып, оларды шығар.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Диаграммада қанша зат бейнеленсе, дәптеріңе сонша дөңгелек сал. Дөңгелектерді диаграммадағы түстерге сәйкес боя.

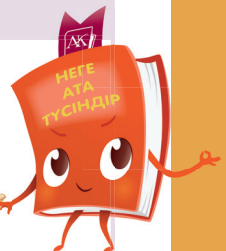
СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

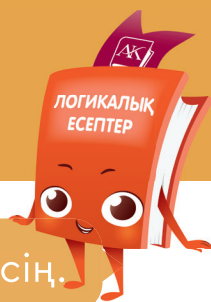
5 Ненің жеңіл екенін анықта.

а) Алма немесе алмұрт?

ә) Алма немесе банан?

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Сәйкестендіруге есептер шығаруды үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Есепті оқы. Онда сандар жоқ. Сұраққа жауап беру үшін, есептің шарты бойынша кестеге «плюс» немесе «минус» таңбаларын қой.

Сырым, Нұрлан, Жарас жүгіруден жарысқа қатысты. Егер келесі тұжырымдар дұрыс болса, онда кім бірінші, кім екінші, кім үшінші болып жүгіріп келді?

- 1) Сырым бірінші, ал Жарас екінші болып жүгіріп келген жоқ.
- 2) Нұрлан үшінші, ал Сырым екінші болып жүгіріп келген жоқ.

	1-орын	2-орын	3-орын
Сырым			
Нұрлан			
Жарас			

ЕСІНДЕ САҚТА!

1. Мұндай есепті шығару үшін екі жиын арасындағы сәйкестікке кесте құрған ыңғайлы.
2. Әрбір сөйлемді, яғни есептің шартын мұқият оқы, кестеге белгі қой.
3. Өзіңнің жазғандарыңа қарап, ойлан. Кестеге қарап, сен тағы да қандай қорытынды жасай аласың.
4. Есеп сұрағының жауабын тұжырымда.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Есепті оқы. Осындай кесте құрастыр. Оны есептің шарты бойынша толтыр. Сұраққа жауап бер.

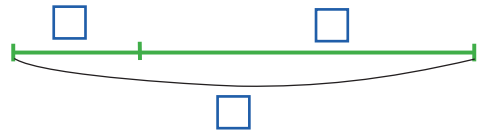
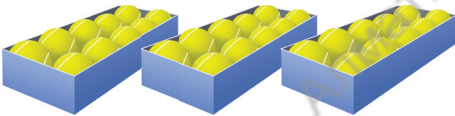
Гүлжан, Толқын, Айжан мен Жанар спортпен шұғылданады. Екі қыз жүгірумен, екі қыз тенниспен шұғылданады. Толқын мен Жанар әртүрлі спорт түрімен шұғылданады. Жанар мен Гүлжан да әртүрлі спорт түрімен шұғылданады. Жанар тенниспен шұғылданады. Қыздардың әрқайсысы қандай спорт түрімен шұғылданады?

	Гүлжан	Толқын	Айжан	Жанар
Жүгіру				
Теннис				

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Есептің шартын және сұлбасын толықтыр. Есепті шығар.

Жаттығуға 10 доп алынды. Қанша доп қалды?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 4 Сен көгөністерді жеу не үшін маңызды екенін білесің. Көгөністер туралы есепті шығар.

Анам сары, қызыл, жасыл түсті тәрелкелерге орамжапырақ, қызанақ пен қызылша салды. Орамжапырақтың жасыл түсті тәрелкеге, қызанақтың жасыл, қызыл түсті тәрелкеге салынбағаны белгілі. Әрбір көгөністің қандай түсті тәрелкеге салынғанын анықта.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Дұрыс және дұрыс емес пікірді
анықтауды үйренесің.

1 Кімнің не айтқанын анықта.

Шыншыл
үнемі тек шындықты
(ақиқатын) айтады.

Өтірікші
үнемі өтірік
(жалған) сөйлейді.

а) Оннан сегізді азайтсақ, 2 шығады.

$$10 - 8 = 2$$

ә) Жиырма қырықтан артық.

$$20 > 40$$

б) Мұнда үшбұрыштар бейнеленген.

в) Бұл үшбұрыштар ЕМЕС.

ЕСІНДЕ САҚТА!

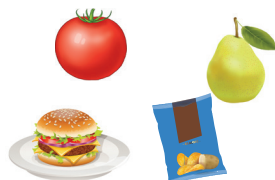
Дұрыс пікір ақиқат деп аталады.

Дұрыс емес пікір жалған деп аталады.

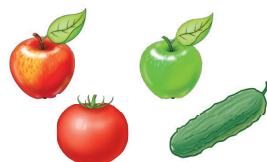
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

2 Заттарды тап.

а) Шыншыл суретте пайдалы
өнім бейнеленгенін айтты.
Өтірікші суретте жеміс бейнелен-
генін айтты.

ә) Шыншыл суретте жеміс бейне-
ленгенін айтты.
Өтірікші бұл өнімнің қызыл екенін
айтты.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Ақиқат пікірлерді ата.

Әр бала бір жемісті таңдады. Әлия бананды, оның ағасы Алмат алманы, ал Сырым алма мен алмұртты таңдаған жоқ. Балалардың әрқайсысы нені таңдады?

- Әлия алманы таңдады.
- Әлия бананды таңдаған жоқ.
- Сырым бананды таңдады.
- Сырым алманы таңдаған жоқ.
- Алмат алмұртты таңдады.

Ақиқат және жалған тұжырымдар құрастыр.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есепті шығар.

Сәуле, Таңшолпан, Айгүл мен Гүлім төртеуі тосап қайнатты. Екі қыз тосапты қарақаттан, екі қыз қарлығаннан қайнатты. Таңшолпан мен Гүлім тосапты әртүрлі жидектен қайнатты. Гүлім мен Сәуле де тосапты әртүрлі жидектен қайнатты. Гүлім тосапты қарлығаннан қайнатты. Қыздардың әрқайсысы тосапты қандай жидектерден қайнатты?

Сәуле	Таңшолпан	Айгүл	Гүлім

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Есепті оқып, оны шығар.

Барлық жеміс әртүрлі түстегі тәрелкелерге салынған. Алма жасыл түсті тәрелкеге салынған жоқ. Қайсысы қандай тәрелкеге салынғанын айт.

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Жиындарды салыстыруды үйренесің.

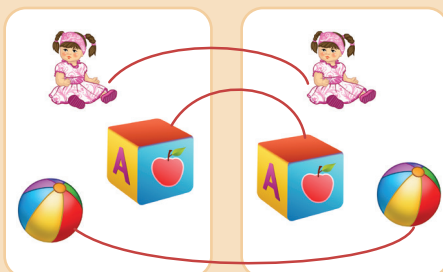
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Әлия мен Сырымға бөлмелеріндегі заттарды жинастыруға көмектес. Қайсысын қайда жинауға болады? Балалардың әрбір сөреге жинағанын бір сөзбен қалай атауға болады? Мұнда ыдыстың суреті бар ма?

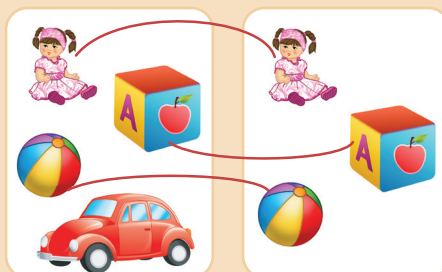

ЕСІНДЕ САҚТА!

Жиын – бұл ортақ белгілері (қасиеттері) бойынша біріктірілген нысандардың тобы. Жиынды құруға қатысқан нысандарды оның **элементтері** деп атайды. Жиынның бірде-бір элементі болмаса, **бос жиын** деп аталады.

Бұл тең жиындар.

Бұл тең емес жиындар.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Жиындардың атауын дәптеріңе жаз. Әрбір жиын үшін тағы да бір элементтен ойластыр, оларды жаз. Бұл жиындардың қайсысында элементтердің саны тең.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Суретке қара. Сырым мен Әлияның қорабындағы және көк қораптағы заттар жиынын қалай атауға болады? Сырым мен Әлияның заттарын сана. Салыстыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 4 Әрбір жиынды қалай атауға болады? Әрбір жиынның элементтерін ата. Олардың атауын дәптеріңе жаз.

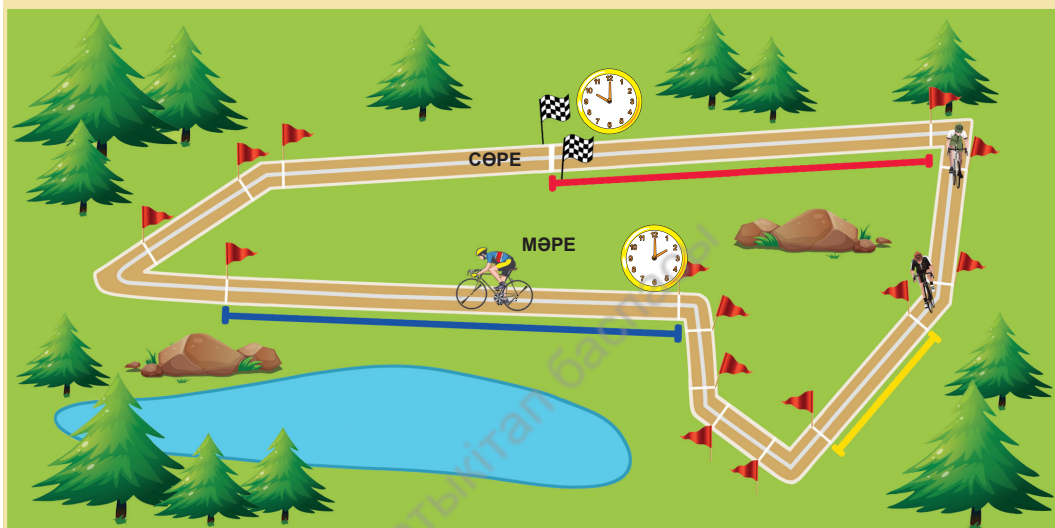
ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

Кесінді сызуды үйренесің.

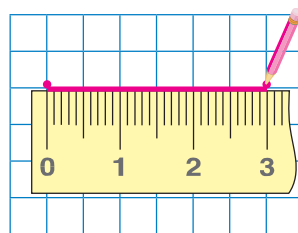
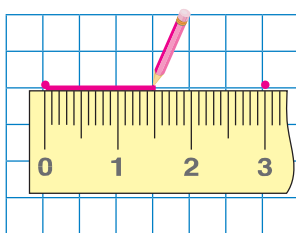
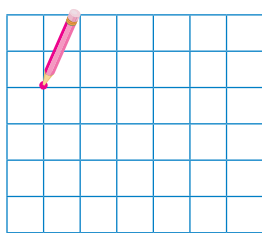
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Жарысқа түсуші жолда қанша уақыт болды?
Суреттегі кесінділердің ұзындығын өлше.

Сен кесіндінің ұзындығын өлшеу үшін сызғышты
пайдалануды білесің. Енді кесінді сызуды үйрен.
Суретке мұқият қара. Кесінділер сыз.

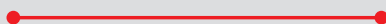
ЕСІҢДЕ САҚТА!

Кесіндіні қалай салу керек.

- 1) Нүкте қой. Бұл – кесіндінің басы.
- 2) Оған сызғыштың нөлдік бөлігін қойып, кесіндінің ұшы болатын нүктені белгіле. Бұл – кесіндінің соңы.
- 3) Сызғышты екі нүктеге қойып, осы нүктелердің арасына сызық жүргіз.

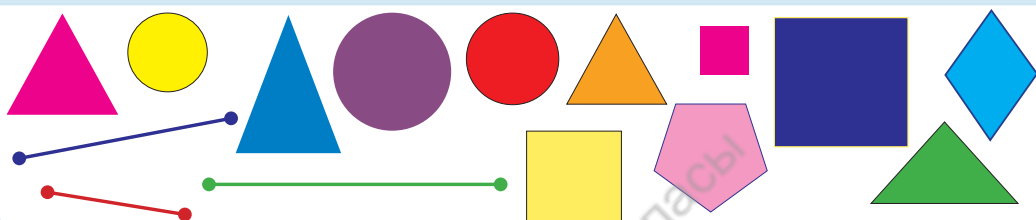
ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 2 Кесіндіні өлше. Берілген кесіндіден 2 см қысқа және 2 см ұзын кесінділер сыз.

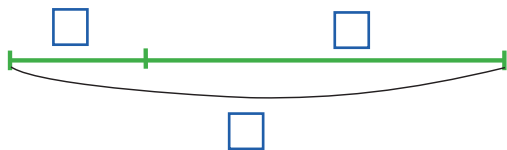
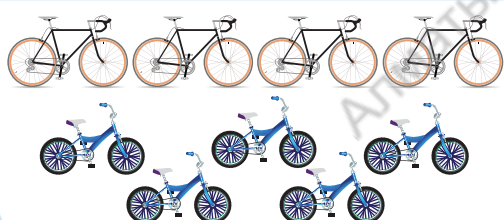
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 3 Фигураларды қалай топтастыруға болады? Кесінділерді өлше. Ең ұзын және ең қысқа кесіндіні ата.

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 4 Сурет бойынша есеп құрастыр және шығар. Сұлбасын салып, оны толтыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Фигураларды қалай топтастыруға болады?

	Дөңгелектер	Дөңгелектер емес	
Қызыл			
Қызыл емес			

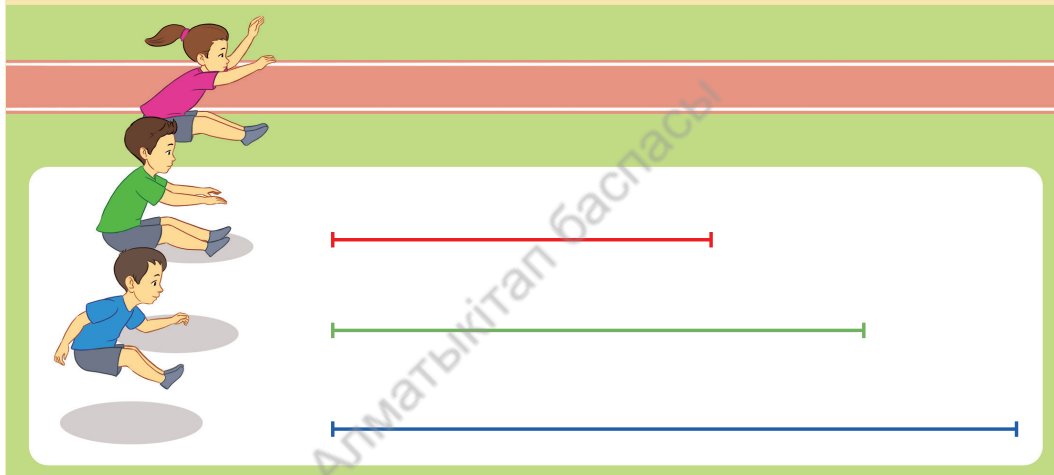
ПЫСЫҚТАУ

Кесінділер сызып,
ұзындықтарын салыстырасың.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Суретші балалардың ұзындыққа қалай секіргенін бейнеледі. Ұзындығы қандай кесінділер бейнеленген? Өлше. Балалар шамамен 100 см ұзындыққа секіруі мүмкін.

Кесінділердің біреуін таңда. Осындай кесіндіні дәптеріңе сыз. Оның ұзындығын жаз.

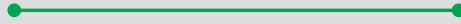
- 2 Өзіңе белгілі шамаларды және олардың өлшем бірліктерін ата. Өлшеу құралдарын ата.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3

Берілген кесіндіден 3 см ұзын және 3 см қысқа кесінділер сыз.

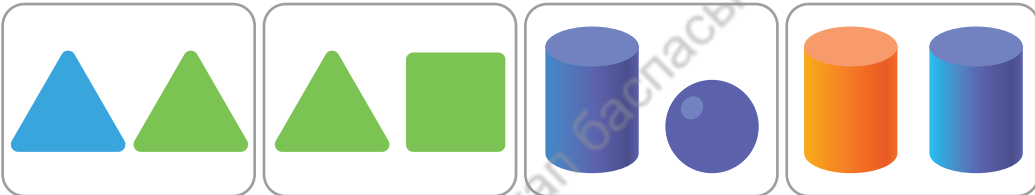
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4

Шыншыл мен Өтірікшінің айтқан пікірлері бойынша қорытынды жаса. Фигураларды тап және олардың суретін сал.

а) Шыншыл: жазық фигуралар.

Өтірікші: фигуралардың түстері бірдей емес.

ә) Шыншыл: жазық фигуралар.

Өтірікші: фигуралардың түстері бірдей.

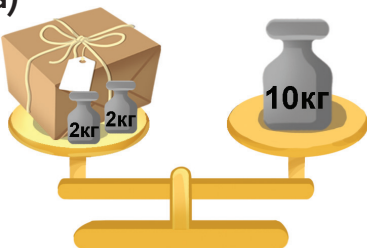

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5

Сәлемдемелердің массасын анықта.

а)

ә)

ОЙЛАСТЫР
ОЙЫҢМЕН БӨЛІС
ҰСЫН

ЖАҒАНЫ ОҚЫП-ҮЙРЕНУ

«Екі-екіден» комбинациялар нұсқасын құрастыруды үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Балалар құрастырған екі әріптен тұратын буындар дауыссыз дыбыстан басталады. Қандай буындар шығуы мүмкін?

Буындарды қайталамау және шатаспау үшін, кесте құрастырамыз:

	қ	с	т
а	қа	са	та
о	қо	со	то

Дауысты дыбыстан басталатын буындар құрастырып көр.

- 2 Әртүрлі 2 жеміс таңда. Қандай нұсқалар шығуы мүмкін? Барлық нұсқаларды атау және шатаспау тәсілін ойлап тап.

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

3 Есепті шығар.

Сырым, Әлия және Серік кіммен шахмат ойнайтынын анықтауда. Ойыншылар жұбын таңдау керек. Қандай нұсқалар болуы мүмкін? Кестеге сүйене отырып есепті шығар.

	Сырым	Әлия	Серік
Сырым	—		
Әлия		—	
Серік			—

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есептердің қысқаша жазылуын таңда.
Есептердің шешуін жаз.

- а) Эстафетаға 16 қыз бен олардан 3-еуі кем ұл қатысты. Эстафетаға неше ұл қатысты?
- ә) Эстафетаға 16 қыз бен 10 ұл қатысты. Эстафетаға неше ұл кем қатысты?
- б) Жарысқа Қазақстаннан 3 команда, шетелден 6 команда қатысты. Жарысқа барлығы қанша команда қатысты?

①

$$\left. \begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \right\} ?$$

②

$$\left. \begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \right\} ? \dots$$

③

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - ?, \square \dots \end{array}$$

ПЫСЫҚТАУ

«Екі-екіден» комбинациялар
нұсқасын құрастыруды
үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

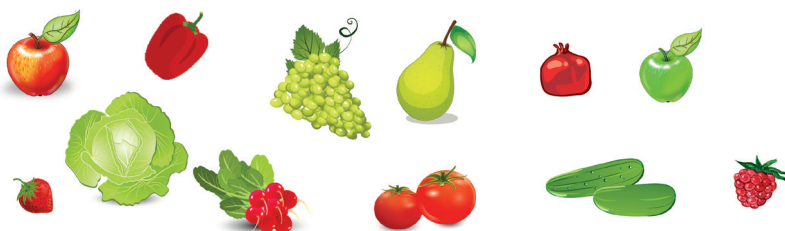
- 1 Балалар таңдаған көгөністер мен жемістердің атауын теріп жаз.

Мен жасыл
түсті көгөніс-
терді таңдай-
мын.

Көгөністер	Жемістер

Мен қызыл
түсті жеміс-
терді таңдай-
мын.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

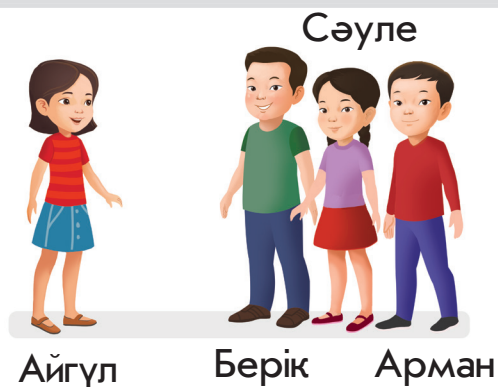
- 2 Анам тек екі көгөністен салат жасамақшы.
Таңдаудың қандай нұсқалары бар?

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

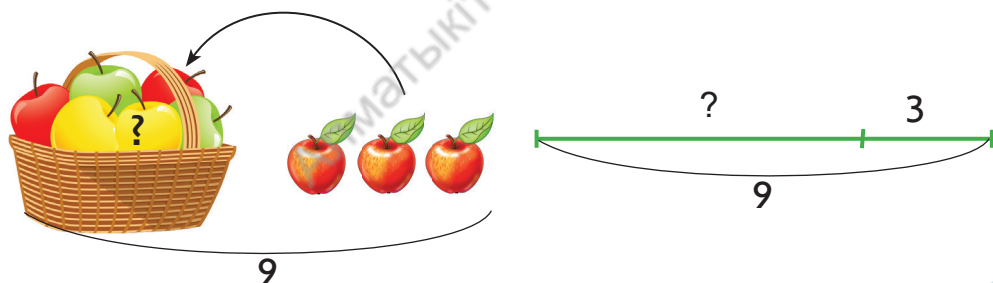
3 Есепті шығар.

Балалар асханаға бару үшін жұптасып сапқа тұрмақшы болды. Айгүлде жұп таңдаудың қанша нұсқасы бар?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Сурет пен сұлба бойынша есеп құрастыр. Кесінді сызып, осындай сұлба сал. Есепті шығар. Кері есептер құрастырып көр.

5 Есепте. Өзіңді тексер.

$30 \text{ л} + 70 \text{ л}$
 $90 \text{ кг} - 80 \text{ кг}$
 $30 \text{ л} + 60 \text{ л}$
 $100 \text{ кг} - 50 \text{ кг}$
 $90 \text{ л} - 90 \text{ л}$

$50 \text{ л} - 20 \text{ л}$
 $100 \text{ кг} - 30 \text{ кг}$
 $10 \text{ л} + 40 \text{ л}$
 $30 \text{ кг} + 50 \text{ кг}$
 $80 \text{ кг} + 20 \text{ кг}$

«Екі-екіден» комбинациялар
нұсқасын құрастыруды қайталайсың.

1

Сен шахмат фигураларының атауын білесің бе? Фигуралардың әр түрінің санын анықта. Бір түсті фигуралар саны туралы диаграмма құрастыр.

Сарбаз
(пешка)

Қайық
(ладья)

АТ
(конь)

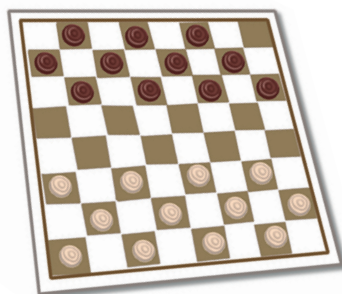
Піл
(слон)

Патша (король)

Уәзір
(ферзь)

2

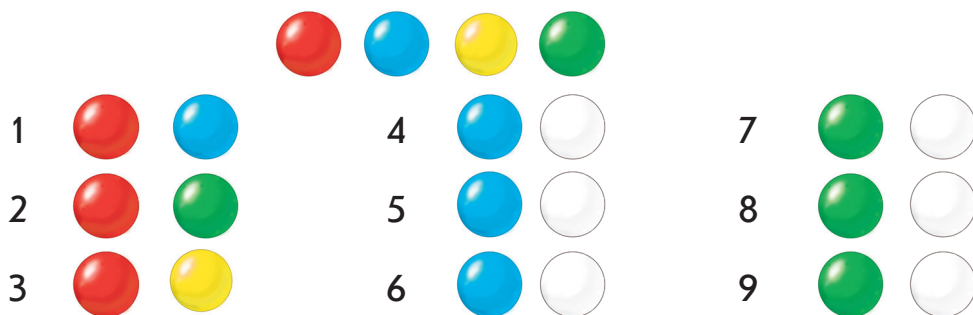
Сенің қорабыңда ақ және қара түсті дойбылар бар. Қарамай тұрып, екі дойбыны алуың қажет. Алынған дойбылар қандай түсті болуы мүмкін?

1	2	3
○ ○	○ ○	○ ○

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Төрт доптың кез келген екеуін таңда. Сенде қандай нұсқалар шығуы мүмкін. Мына суретте артық нұсқалар бар ма?

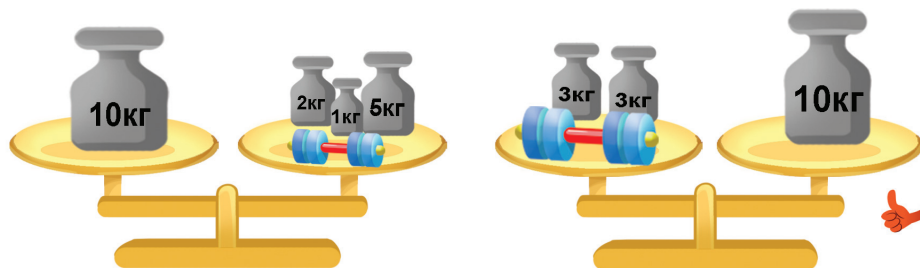
ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

- 4 Есептерге өрнектер жаз.

- Сырымда 100 теңге болды. Ол қалам сатып алғаннан кейін, оның 40 теңгесі қалды. Ол қанша ақша жұмсады?
- Залда 18 бала бар. Оның 7-еуі – қыз. Залда қанша ұл бар?
- Аулаға алдымен 12 бала, содан кейін тағы 5 бала шықты. Аулаға барлығы неше бала шықты?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Әрбір гантелдің массасы қанша екенін анықта.

ПЫСЫҚТАУ

Фигураларды бейнелеуді және олардан композициялар құрастыруды үйренесің.

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

1

Көркем гимнастика сабағы үшін әртүрлі құралдар керек. Бұл құралдар қандай геометриялық фигураларға ұқсайды?

Суретші ұзындығы қандай таспаны бейнеледі? Өлше.

2

Екі әртүрлі құралды таңдаудың қандай нұсқалары бар?

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС

- 3 Ұзындығы 3 см болатын кесінді сыз. Одан 2 см ұзын кесінді сыз.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

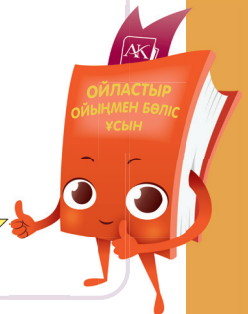
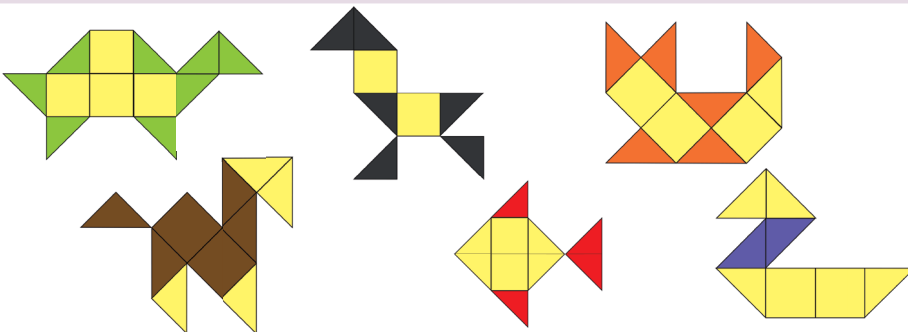
- 4 Есепті шығар.

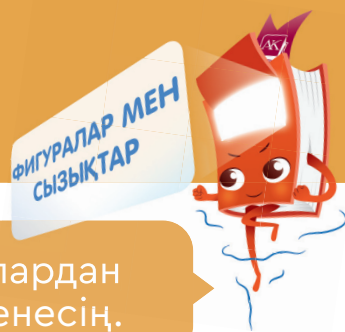
Марат 8 дм ұзындыққа, ал Сырым одан 2 дм алысқа секірді. Сырым қандай ұзындыққа секірді?

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

- 5 Балалар фигуралардан аппликация жасады. Әрбір аппликация үшін қанша толық шаршылар қажет болды?

ПЫСЫҚТАУ

Фигураларды бейнелеуді және олардан композициялар құрастыруды үйренесің.

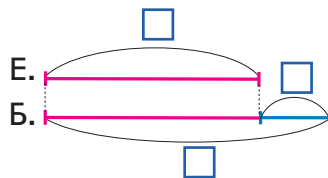
МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

- 1 Мектеп оқушылары веложарысқа қатысты. Балалар алаңнан жүріп өткенде қандай сызықтар пайда болды?

Сынық сызықтың әр кесіндісін өлше.
Ең ұзын және ең қысқа кесіндіні сыз.
Досыңнан тексеруін сұра.

- 2 Есепті шығар. Кері есептер құрастырып, оларды шығар.

Дүкенде бір апта ішінде ересектерге арналған 20 велосипед, ал одан балаларға арналған 10-ы артық велосипед сатылды. Неше балалар велосипеді сатылды?

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

3 Есепте. Салыстыр.

$13 * 13 + 6$

$17 * 17 - 2$

$14 * 14 + 3$

$60 + 30 * 30 + 60$

$70 - 20 * 70 + 20$

$70 - 30 * 40 + 10$

$6 + 14 * 14 + 6$

$7 - 4 * 17 + 3$

$2 + 16 * 18 - 5$

ЖҰПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Үстелге фигуралар қандай ретпен орналастырылды? Қағаздан фигуралар қиып ал. Өзіңнің композицияңды құрастыр.

а)

ә)

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Баскиімдер мен футбол жейделерінен жинақ таңдаудың қанша нұсқасы бар?

ПЫСЫҚТАУ

Фигураларды бейнелеуді және олардан композиция құрастыруды үйренесің.

- 1 Есептерге сұрақтар қой.
Олардың біреуінің шешуін жаз.

- а) Жарысқа 20 ұл, ал одан 10-ы кем қыз қатысты.
ә) Жарысқа 20 ұл мен 10 қыз қатысты.

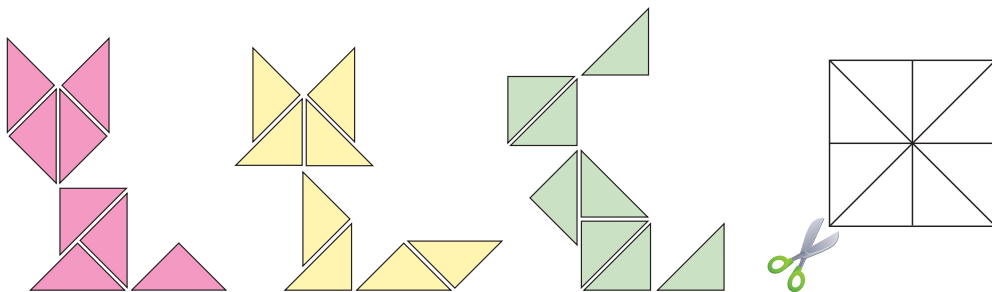
	-		}	?
	-			

	-		}	? ...
	-			

	-	
	-	?, ...

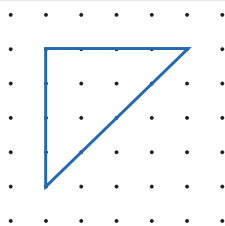
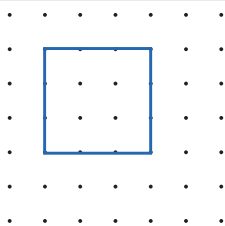
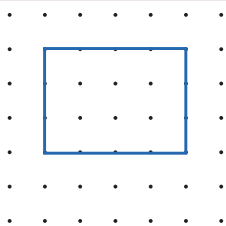
ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

- 2 Суретте көрсетілгендей шаршыны бүкте және аш. Сызықтар бойынша қи. Фигуралар құрастыр.

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

3 Дәптеріңе салып көр.

4 Теңдеулерді шеш.

$$16 - x = 6$$

$$50 + x = 100$$

$$x - 10 = 40$$

МАТЕМАТИКА КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕ

5 Әрбір үйірмедегі жаттығулардың басталу уақытына қара.

Стадионға дейінгі жол 1 сағат уақытты алады. Спортшылардың әрқайсысына кешікпеу үшін үйден нешеде шығуы керек?

Үйірмелердің әрқайсысында жаттығулар көрсетілген уақытта басталады. Содан соң 2 сағаттан кейін аяқталады. Жаттығулардың аяқталу уақытын айт.

Өз білімің мен білігіңді тексересің.

БІЛУ

1 Ұзындығы 5 см болатын кесінді сыз.

ТҮСІНУ

2 Есепте.

$$2 + 10$$

$$10 - 9$$

$$9 - 9$$

$$20 + 30$$

$$100 - 90$$

$$40 + 60$$

$$14 + 2$$

$$15 - 3$$

$$18 + 2$$

ҚОЛДАНУ

3 Суреттерге қара. 2 теңсіздік құрастыр. Көгерістердің массалары туралы мәліметтерді пайдалан.

3 кг

2 кг

1 кг

1 кг

1 кг

2 кг

6 кг

1 кг

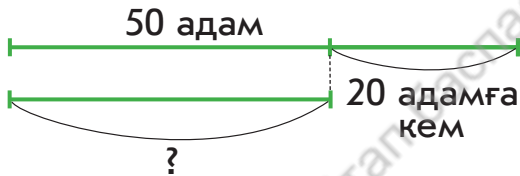
ТАЛДАУ

4 Тек ақиқат пікірлердің нөмірін жаз.

1. Үшбұрыштың үш бұрышы бар.
2. Шаршының үштен артық бұрышы бар.
3. Шаршы – бұл төртбұрыш.
4. Дөңгелектің екі бұрышы бар.

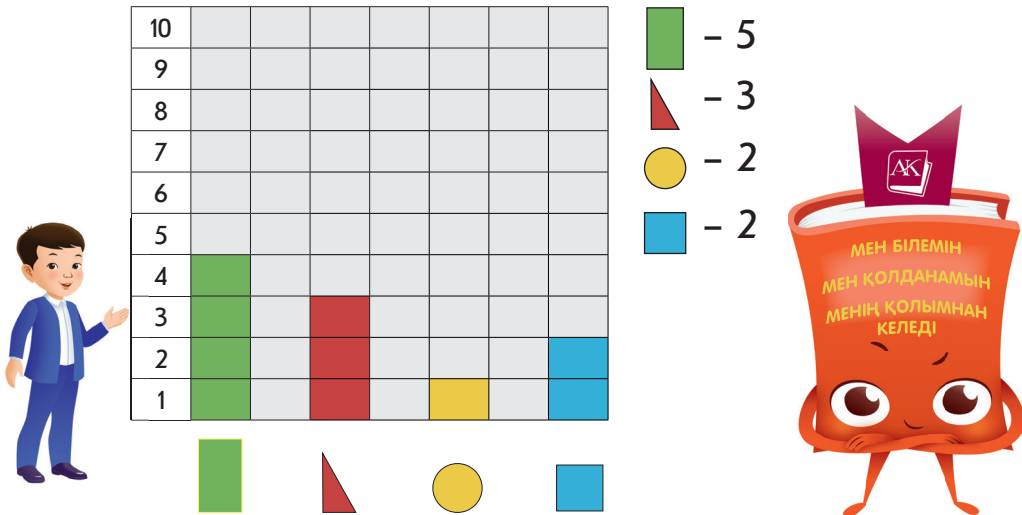
ЖИНАҚТАУ

5 Сұлба бойынша есеп құрастырып, оны шығар.

БАҒАЛАУ

6 Диаграммаға қара. Сырым фигураларды дұрыс санады ма?

ҚОРЫТЫНДЫЛАУ

Алған біліміңді қолданасың.

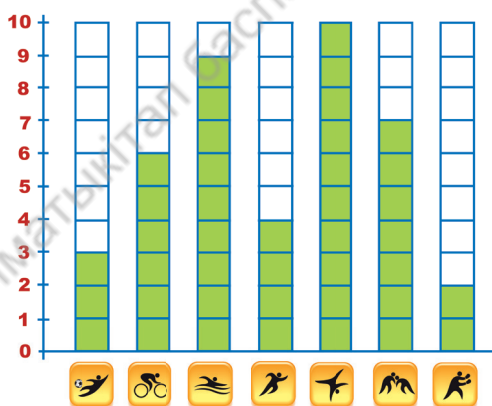
ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

1 Өзіңе таныс спорт түрлерін ата.

Диаграммаға қара. Әлияның сыныптастарына спорттың қай түрі ұнайды? Диаграммадағы мәліметтер бойынша теңдік пен теңсіздік құрастыр. Достарыңның арасында сауалнама жүргіз.

Диаграмма құр.

2 Есептерді шығар.

- Жүзу үйірмесіне алдымен 10 адам, содан кейін тағы 8 адам жазылды. Үйірмеге барлығы неше адам жазылды?
- Жеңіл атлетика бойынша өткізілген жарыста команда 4 алтын медаль, одан 3-еуі артық күміс медаль жеңіп алды. Команда неше күміс медаль жеңіп алды?

3 Теңдеулерді шеш.

$$x + 20 = 90$$

$$80 - y = 30$$

$$x - 70 = 10$$

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС

4 Есептерге сұрақтар қой.
Олардың біреуінің шешуін жаз.

а) Стадионда 30 футболшы мен 20 гимнаст спортпен шұғылданады.

ә) Стадионда 30 футболшы, ал одан 20-сы артық гимнаст спортпен шұғылданады.

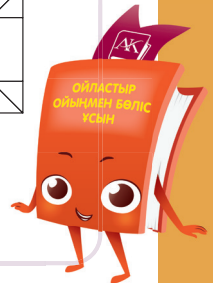
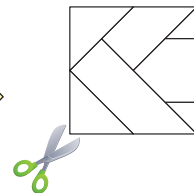
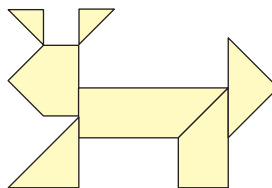
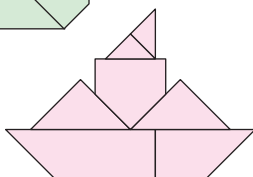
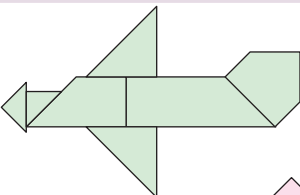
$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \} ?$$

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - \square \end{array} \} ? \square$$

$$\begin{array}{l} \square - \square \\ \square - ?, \square \dots \end{array}$$

СЕН ЗЕРТТЕУШІСІҢ

5 Өзің фигуралар құрастыр.
Досыңа оны қайталап жасауды ұсын.

ГЛОССАРИЙ

ақиқат пікір	дұрыс пікір
ақша	бұл сатып алу, сатуда құнының өлшемі болатын металл және қағаз ақшалар
баға	бір тауардың (заттың) құны
біртаңбалы сан	жазылуына бір цифр пайдаланылатын сан
бос жиын	бірде-бір элементі болмайтын жиын
диаграмма	ақпаратты баған, дөңгелек түрінде ұсыну тәсілі
екітаңбалы сан	жазылуына екі цифр пайдаланылатын сан
есеп (математикалық мәтіндік)	белгілі бір білім, білік, ойлауды пайдаланып, есептеудің көмегімен шығаруды талап ететін өмірлік жағдай (шарты мен сұрағы).
жалған пікір	дұрыс емес пікір
жиын	бұл ортақ белгілері (қасиеттері) бойынша біріктірілген нысандардың тобы
кері есеп (өзара кері)	есептің шартындағы белгілі шама ізделінді шамаға айналатын есеп
құны	барлық сатып алынған заттарға төленетін ақша
монета	металл ақша-таңба

пиктограмма	• ақпаратты арнайы суреттердің көмегімен ұсыну; • бір нәрсені шартты белгілеу бейнесі
пікір	мағынасы бар ойдың ақиқаттығы немесе жалғандығы туралы айтылатын хабарлы сөйлем
санды өрнек	сан мен амал таңбаларының көмегімен жазылған математикалық жазу
санды өрнектің мәні	барлық амалдарды орындағаннан кейін алынатын сан
теңдеу	белгісізі бар теңдік.
теңдік	арасына теңдік белгісі қойылған екі өрнектен құралған математикалық жазу
теңсіздік	екі санды «артық» немесе «кем» таңбалары бойынша байланыстыратын қатынас

Құрметті оқушы!

Міне, алғашқы оқу жылы аяқталды! Оқу жылының қорытындысын шығаратын уақыт та келді. Нені үйренгеніңді есіңе түсір. Сен енді есептеуді білесің, оны дәптерге жаза аласың. Есеп шығаруды да үйрендің. Геометриялық фигураларды танысың, олардың ұзындығын өлшеуді білесің. Массалары бойынша заттарды ажыратасың. Пайымдауды және математикалық тілде сөйлеуді меңгердің. «Математика» сенің сүйікті пәндеріңнің бірі болатынына сенімдіміз.

Жазғы каникулда жақсы демалып, алған біліміңді күнделікті өмірде пайдаланатыныға сеніміміз мол.

Жаңа оқу жылында кездескенше!

МАЗМҰНЫ

Оқулықпен қалай жұмыс істеу керек	2
Құрметті оқушы!	3

III тоқсан. САЯХАТ. САЛТ-ДӘСТҮР ЖӘНЕ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ.. 4

65. Қосу және азайту – өзара кері амалдар	6
66. Қосу және азайту	8
67. Есеп	10
68. Есептер шығару	12
69. Есептер шығару	14
70. Кері есептер	16
71. Есептер шығару	18
72. Есептер шығару	20
73. Есептер шығару	22
74. Есептер шығару	24
75. Есептер шығару	26
76. Кері есептер	28
77. Есептер шығару	30
78. Әртүрлі есептер шығару	32
79. Есептер шығару	34
80. Есептер шығару	36
81. Қорытындылау	38
82. Есептер құрастыру мен шығару	40
83. Жыл мезгілдері, айлар, апта күндері	42
84. Уақыт. Сағат. Минут	44
85. Шамаларды өлшеу	46
86. Шамалар	48
87. Санды және әріпті өрнектер	50

88. Әріпті өрнектер.....	52
89. Теңдік және теңсіздік	54
90. Санды өрнектерді салыстыру.....	56
91. Белгісізі бар теңдік	58
92. Теңдеу	60
93. Теңдеу	62
94. Теңдеу	64
95. Санды және әріпті теңдіктер.....	66
96. Өрнектер. Теңдеулер	68
97. Есептер шығару. Шамалар.....	70
98. Есеп шығару және теңдеулер шешу.....	72
99. Сен не білесің?.....	74
100. Не үйрендің?	76

IV тоқсан. ТАҒАМ МЕН СУСЫН.

ДЕНІ САУДЫҢ – ЖАНЫ САУ..... 78

101. 11-ден 20-ға дейінгі сандар	82
102. 11-ден 20-ға дейінгі сандар	84
103. 11-ден 20-ға дейінгі сандардың құрамы.....	86
104. Қосу және азайту	88
105. 20-ға дейінгі қосу және азайту.....	90
106. 20 көлеміндегі сандар	92
107. 11-ден 20-ға дейінгі сандар	94
108. 20-ға дейін 2-ден топтап санау	96
109. 11-ден 20-ға дейінгі сандар. Сандарды салыстыру.....	98
110. Монеталардың құны	100
111. Монеталардың құны. Баға.....	102
112. Сатып алу және ақша қайтару	104
113. Қымбат, арзан	106
114. Ұсақтау және төлем жасау	108

115. Ұсақтау және төлем жасау	110
116. Есептер шығару	112
117. Кестелер мен пиктограммалар	114
118. Кестелер мен пиктограммалар	116
119. Диаграммалар	118
120. Есептер.....	120
121. Есептер.....	122
122. Жиын	124
123. Кесінді сызу	126
124. Кесінді сызу	128
125. Логикалық есептер	130
126. Есептер шығару	132
127. Есептер шығару	134
128. Геометриялық фигуралар	136
129. Геометриялық фигуралар	138
130. Геометриялық фигуралар	140
131. Не білесің және не істей аласың?	142
132. Нені үйрендің?.....	144

ГЛОССАРИЙ	146
-----------------	-----

Акпаева Асель Бакировна
Лебедева Лариса Анатольевна
Мынжасарова Маржангул Жангазиновна
Лихобабенко Татьяна Викторовна

МАТЕМАТИКА

2-бөлім	Часть 2
Жалпы білім беретін мектептің	Учебник для учащихся 1 класса
1-сынып оқушыларына арналған оқулық	общеобразовательной школы

Әдіскер / Методист – Ф. С. Лекерова
Редакторы / Редактор – Л. С. Ахметова
Суретін салған / Художник – Б. Булатов
Мұқаба / Обложка – Е.С. Жүзбаев, А.Б. Тұрысбеков
Беттеуші / Верстка – А. Қ. Әбдіқайымова

Басуға 01.07.2021 ж. қол қойылды.
Пішімі 70x100 $\frac{1}{16}$. Есептік баспа табағы 6,11.
Шартты баспа табағы 12,35. Офсеттік басылым.
Әріп түрі «JournalnayaDT». Офсеттік қағаз.
Таралымы 200 000 дана. Тапсырыс № 3059.

Подписано в печать 01.07.2021 г.
Формат 70x100 $\frac{1}{16}$. Уч.-изд. л. 6,11.
Усл. печ. л. 12,35. Печать офсетная.
Гарнитура «JournalnayaDT». Бумага офсетная.
Тираж 200 000 экз. Заказ № 3059.

Сапасы жөнінде шағымыңыз болса,
мына мекемеге хабарласыңыз:
Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 111-үй,
«АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС,
тел. +7 (727) 250 29 58, факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

С претензиями
по качеству обращаться:
Республика Казахстан,
050012, г. Алматы, ул. Жамбыла, 111,
ТОО «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ»,
тел. +7 (727) 250 29 58; факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

Сапа және қауіпсіздіктің
барлық стандарттарына сай.
Сертификаттау қарастырылмаған.
Сақтау мерзімі шектелмеген.

Соответствует всем стандартам качества
и безопасности.
Сертификация не предусмотрена.
Срок годности не ограничен.

Түркияда басылды / Отпечатано в Турции
İMAK OFFSET BASIM YAYIN SANAYİ VE TİCARET LTD. STİ.
AKCABURGAZ MAH 137. SOKAK NO12, ESENYURT, İSTANBUL, TURKEY

Кітаптарды «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС-ның кітап дүкендерінен сатып алуға болады.

Нұр-Сұлтан қаласы: Иманов көшесі, 10, тел.: (7172) 53 70 84, 27 29 54;
Б. Момышұлы даңғылы, 14, тел.: (7172) 42 42 32, 57 63 92; Жеңіс даңғылы, 67, тел.: (7172) 29 93 81; 29 02 12.
Алматы қаласы: Абай даңғылы, 35/37, тел.: (727) 267 13 95, 267 14 86;
Гоголь көшесі, 108, тел.: (727) 279 29 13, 279 27 86; Қабанбай батыр көшесі, 109, тел.: (727) 267 54 64, 272 05 66;
Жандосов көшесі, 57, тел.: (727) 303 72 33, 374 98 59; Гагарин даңғылы, 76, тел. (727) 338 50 52;
Майлин көшесі, 224 «А», тел. (727) 386 15 19; Төле би көшесі, 40/1, тел.: (727) 273 51 38, 224 39 37.

Интернет-дүкен: www.flip.kz
Сауда бөлімі, тел.: (727) 292 92 23, 292 57 20.
e-mail: sale1@almatykitap.kz

Кітаптар мен басылымдар туралы мағлұматтарды
www.almatykitap.kz сайты арқылы білуге болады.

Оқулықты пайдалану туралы деректер. Сведения о пользовании учебником

№	Оқушының аты-жөні Фамилия и имя ученика	Оқу жылы Учебный год	Оқулықтың жағдайы Состояние учебника	
			Жылдың басында В начале года	Жылдың аяғында В конце года
1				
2				
3				
4				
5				